

SISZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRA

A kiadóhivatalban étvéve:
Egész évre ..... 10 k.
Negyedévre ..... 4 ..
Helyben házhoz hordva:
Egész évre ..... 20 kor.
Negyedévre ..... 5 ..
Vidékre postán szállítva:
Egész évre ..... 24 kor.
Negyedévre ..... 6 ..
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, ahétfő és
ünnap utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.

A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XIX. évfolyam 259. szám.

Nagyvárad.

Kedd 1913. november 11.

Aratás a sivatagban.

A XII. Katholikus Naggyűlésen a Sajtó-hölgybizottság által rendezett sajtógyűlésen elmondotta: Dr KRÜGER ALADÁR.

Mélyen tisztelt hölgyeim és uraim!

Sajtóvasárnapon abba a szerény vidéki szerkesztőségbe, melyben estéimet én is a katolikus sajtó zászlaja alatt töltöm nehéz, de fel nem panaszt munkában, levél érkezett egyik vidéki olvasónktól.

Két gondolat kapott meg ebből a levélből. Azt írta a mi vidéki jó barátunk, hogy a sajtóvasárnap nem alamizsnagyűjtés. „Veronika-kendő ez a katolikus sajtó Kálvária-utján, a ragaszkodás, a megbecsülés gyövese, a melyre odahajítja homlokát a sajtó fáradt munkása és új erőt kap.” Mert — írja ismét a mi jóakarónk — minden katolikus ujságíró „előre elkészíthetné nekrológját ezzel a csodaszép verssorral: Az én világom egy ábrándvilág, az én aratásom egy marék virág.”

Veronika-kendő — Kálvária-ut . . . ábrándvilág . . . egy marék virág . . . mennyi gyönyörű gondolat, mennyi fájdalmas igazság, mennyi rezignáció, a mely egy nemes lélekből sugárzott felénk és a mit mégis jobb elfelednünk, ha nem akarunk leroskadni a kereszt alatt úgy, hogy soha többé fel ne keljünk. Minél igazabb a mi nemes barátunk szava, annál inkább vessünk rá fátyolt, öljük ki sorainak emlékét is lelkünkben, mi csak gyenge emberek vagyunk, nekünk kell az a biztos tudat, hogy győznünk kell, hogy győzni fogunk, nálunk a haldoklót is az élők harci zászlajával kell leborítani, hogy utolsó percéig higgyen a mi ügyünk, a mi harcunk, a mi gyönyörű zászlónk végső diadalában és halála is mint hősi példa csak annál inkább lelkesítse az élőket tovább, előre!

Mert mi a katolikus ujságíró nálunk ma? „Idők tanuja” volt egykor az egyetlen magyar katolikus ujság címe, ma a katolikus ujságíró mind, mind nagy idők tanuja. Nagy időkkel élünk: a katolikus restaurációnak olyan gyönyörű virágkorát, melynek mását csak Pázmány Péter korában lehet keresnünk. Nézzétek a katolikus egyesületek egyre sokasodó táborát. Nézzétek a hívő, ájtatos lelkekkel egyre jobban megteltem templomokat. Nézzétek az oltárokat, amelyek körül talán soha annyi hívő, tiszta vagy megtisztuló lélek nem egyesült Istennel, mint napjainkban. Az egyházas gondolkodás megszűnt az egyháziak kiváltsága lenni és ha a renaissance százada az egyház elvilágiasodásának volt korszaka, akkor a mi korunk a világi társadalom eltölte-

kézése egyházas szellemmel. A XX. században nemesak a gépek repülnek: első sorban a lelkek szárnyalásának százada az. Az emberek szárnyakat kapnak, de nem csak testben, hanem első sorban lélekben s a fellegek fölött Istent keresik. A diadalmas világnézet egyre hatalmasabban nyomul előbbre és míg egyesek azon törik íróasztalra vagy kísérleti eszközökre hajtott fejüket, minek nevezzék el ezt a századot, a repülőgép, a legyőzött járványok vagy a szociális eszme századának, addig a való élet már felismerte, hogy ez a század a diadalmas világnézet, a tetekben bátran megnyilatkozó katholicizmus, a kongregációk százada!

Kél és száll a szív viharja, két és száll a buzdóság is. Erre a fellendülésre, mint az a történelem folyamán nem ismeretlen, fog talán jönni egy kor, ismét lazább a buzdóságban, ismét kevésbé szomjas az egy szükséges után. Messzi van még ez a kor, hiszen még a fellendülésnek, a megtisztulásnak csak legelején, a kezdet kezdetén vagyunk. De ha egykor el fog jönni a hullám után ideiglenesen ismét a völgy, akkor szükség lesz tanúságtételre, mely a jobbakban fenntartsa a tiszta, igazi hitélet és vallásos tevékenység tudatát. Tanúságtétel fog kelleni a felől, hogy volt egy kor, amelyben az emberek tudtak katolikus módon nemesak hinni, de élni is. És ezek a tanuk meglesznek — a katolikus irodalom, első sorban a katolikus hírlapirodalom emlékeiben. Ma a háromszáz év előtti katolikus megújulásra Pázmány a tanunk — akkor a mai megújulásnak ti lesztek a tanúi, katolikus írók és ujságírók, Pázmány katonái.

Milyen szépen fog megemlékezni rólatok, Pázmány katonái, annak a kornak jó-érzésű hívő serege! Vissza fog óhajtani titeket, hivatkozni fog tanúságtétel-tekre, mint nagy idők tanuira, hogy a ti feljegyzésetekben őrizze meg hamu alatt a paraszat, mely majd ismét hivatva lesz lángra gyújtani a sziveket. Ti pedig, nagy pihenőre tért katonák, érezni fogjátok a sirban is, mint Heine gránátosa, hogy sirotok fölött ismét át kellene zognia a csaták viharának, a katolikus ügyért napról-napra vívott harcok testet-lelket emésztő lázának, hogy nektek ismét be kellene állani a csatasorba és védeni nem a császárt, hanem a császárok császárat, a királyok királyát, kinek kereszt a diadalszekere, tövis a koronája, vértanúság a Mária Terézia

rendje — de örök élet a végtelen birodalma. Ti elfelejtitek a csaták rettenetes gyötrelmeit, a sarat és port, melyben pihentetek vagy szuronyrohamra indultatok. ismét indulnátok új csatára, új küzdelemre az egy igazságért.

Pázmány katonái, gyönyörű lesz a ti álmodtok, csak a jelenetek sívár.

Ti vagytok a nagy idők tanúi s ez a tanúságtétel nem csak a jövőben fog jelentőséggel bírni. Ti vagytok az élő nagy idők élő tanúi és ti adjátok tudtul a lelkesítő példákat az egész világnak. A ti tanúságtételetekből tudjuk meg, hányan vagyunk, minő hőstettek iratnak fel a mi ügyünk nagyjairól az örök könyvben. Annak az örök könyvnek vagytok ti földi másolói — és ha a másolat is olyan szép, sejtelmünk lehet az eredetinek szépségeiről. Másoltok, dolgoztok, jegyeztek a névtelenség homályában, a szegénység apostoli köntösében, és tudjátok, hogy világotok ugyan nem ábrándvilág, de azért aratástok csak egy marék virág, nem több.

És ezt a marék virágot is — testvéreim, Pázmány katonái — sivatagban aratjátok.

A közönség és közte a katolikus közönség is és ebben a legjobban érdekelték is egyaránt ismerik a sajtó jelentőségét. Mindenki tudja, hogy ma két felelőtlen hatalom van a földön: az orosz cár és a sajtó. Mind a kettő tud felemelni és lesujtani, hatalomhoz juttatni és számkivetésbe küldeni. Mind a kettőnek hizelegnek szemtől szembe és mindkettőt öklökkel fenyegetik a háta mögött. Hányszor halljuk, hogy a sajtónak nálunk ilyen és olyan kinövésai vannak. De mikor a kinövésnek lenyészéséről volna szó, akkor csak félmunkát mernek végezni és inkább egészséges részekbe vágnak, hogysem az igazi fertőző részhez, a valódi bacillus-tanyához nyuljanak. Megmondom nyíltan, mire célzok. A legújabb sajtóreformtervezet sok jó mellett tartalmaz sok rosszat is. A jót megbecsüljük belőle, a rossznak kiküszöbölésén dolgozunk. Ez a reformtervezet azonban, mely az ujságírókat néhol valósággal paragrafusokba törli, nem mer egy ujjal sem hozzányulni a magyarországi sajtó legnagyobb szegényéhez, az apró hirdetésekben üzött aljas emberhushereskedelemből! A javaslat megvédelmezi a politikai hatalomnak még az árnyékát is, de az erkölcsi hatalom, a vallás védelme számára nincs egy sora sem. Mert

nálunk csak egy szempontból nézik a sajtót: pártszempontból. Nem veszik észre, hogy 48-as vagy 67-es, szocialista vagy szabadkőműves, munkapárti vagy ellenzéki: egyik sajtótermék sem más, mint ilyen vagy olyan pártköntösben többé vagy kevésbé nemzetiszinre festett orral, de azért héber sajtó az, fájának minden előnyével, de minden hatványozott hátrányával együtt. Egy külföldi író azt a megjegyzést tette Magyarországra, hogy „az egész világon a sajtó egy része zsidó kézben van; Magyarországon azonban csaknem az egész sajtó az ő kezükben van.” Magyarországon 1911-ben kerek számmal 1000 újság és folyóirat volt. Ebből katolikus 100 — s ez már haladás! — protestáns 25, idegen nemzetiségű 40, és legalább 800 különféle irányzatú zsidó. Budapest 25 napilapja közül kettő katolikus, de 14 teljesen jeruzsálemi. Tizenöt élclap közül egy keresztény, 5 átmeneti lény a zsidósághoz, 9 egészen otthonosan van Palesztinában. Negyven kiadóintézet közül 30 zsidó és így tovább. Folytathatnám ezt a gyönyörűséges statisztikát órákon át, bemutatnám a vidéki fő- és felelős szerkesztő urakat, a félbenmaradt bócherből, érettségivel vagy még fiatalabb vizsgákkal hátralékos félemleréből egész közvéleményre avanszált revolverezőit, a miniszteri előszobákban megöszült élelmes ellenzéki szerkesztőt, a ki ellenzéki lappal is tud a kormányoknak kellő szolgálatokat tenni, kellő ellenszolgálatok ellenében, mindből az tűnnek ki, hogy nem vándorolt 40 évig annyi izraelita Mózes vezetése alatt a sivatagban, mint a mennyi a sajtósivatagban nálunk 40 év óta szép lassacskán az ígért földjére érkezett.

Ránk katolikusokra nézve ez az egész sajtóbirodalom egy rettenetes nagy sivatag.

Nem a lapok az igazi sivatag. A magyar közönség lelke az, amelyből a jó sajtó iránti érzéknek minden cseppje kiszáradtnak látszik. Minden téren tudjuk a jót a rossztól megkülönböztetni, csak a sajtó terén nem.

Emlékeznek ugy-e bár hölgyeim és uraim Titániára a Szentivánéji álomból, aki a bűvölet hatása alatt nem vette észre, hogy szerelmesének számárféje van? Nos hát nekem mindig ez a kép jut eszembe, valahányszor látom, miesoda mohósággal kapkodnak az újságtömegeken minálunk. Valami sajátosságos vaksággal van megverve a közönség, mikor gyöngéd szeretettel melengeti kedves lapjait és nem veszi észre, hogy ha 48-ra vagy 67-re csavarintva is, de bizony mindegyiknek egyformán hatalmas pájesze van.

Onök tisztelt magyar keresztény publikum, 13 próbás arisztokrata gondolkodással megáldva, ha valakivel megismerkednek, miadjárt az után kérdezősködni, mi az illetőnek a képesítése, ki volt a papája, a mamája és jaj annak, a ki nem tud kellő megnyugtató választ adni. De azért minden meg-gondolás és aggodalom nélkül beeresztenek legszűkebb családi körükbe is egy alakot, a kinek még keresztneve sincs, csak „utóneve”, a kinek a képesítése: névjegytulajdonos, tudománya: a kereskedelmi utazók életfilozófiája és a suszterinasok természettudománya, lelkiismerete a büntetőtörvénykönyvvel határos és aki éppen most a minden igazi bűnöst felmentő esküdszék miatt kesereg — mindennap szívesen látnak asztaluknál egy boglyas alakot, a ki ma a Balkánon ujtörök, holnap nálunk ujmagyar, de lapot szerkeszt Szalonikiban éppen úgy, mint a Rombach-utcában s ha a nyelv, melyen gondolatait szabadon terjeszti, más is, de az elszabadult gondolat mindenütt ugyanaz: nemzetközi, vallástalan, nemzetromboló, csak gazdájának hasznóhajtó. A kik nem hiába jártak vala-

mikor Egyiptomban, mert ott megtanulták, hogy a homokra és az emberek tudatlanságára egyaránt piramisokat lehet építeni. Ez a mi sajtónk, ez a magyar közönség sajtója és nemtörődömségünkben eszünkbe sem jut megkérdezni, hogy hát lehetne-e ez talán másképpen is!

Testvéreim, Pázmány katonái, mit kerestek ti ebben a sivatagországban?

Mit akartok ti itt, a hol nem értenek meg titeket?

Száraz kenyeret is alig fogtok találni — a sajtópalotákhoz a jámbor magyar nép idegenek számára hordja össze a követ.

A szabadkőművesek össze tudnak hozni százezreket, hogy egy hatalmas, nagy napilapot teremtsenek és azt ha ráfizetéssel is, de az utolsó kis vicinális vasuti állomáson is árusítsák. Mi tizenhárommillió katolikus, mi huszmillió keresztény nem tudunk olyan sajtót teremteni, a melyre elmondhassuk, hogy nemcsak erkölcsi tisztaságban, de élelmségben, tartalmasságban és terjedelemben is legelső ebben az országban.

Mi vagyunk az országban az első korra is, számra is. értékre is. Ugyan mit mondanánk ahhoz, ha valaki a sajtó után akarna bennünket megítélni?

Hiszen még a paragrafus is görbén hajlik mi felénk. Az anyagyilkost virágcsokorral üdvözlö a tisztelt esküdszék, de ha a katolikus újságíró odahurcoltatik eléje, akkor kénytelenségből megállapítja ugyan, hogy igazat írt az illető, de kárpoltlásul olyan olvasatlan ezer koronát vág rá, hogy koldussá lesz egész életére és kétszer is meg fogja ezentul gondolni, érdemes-e igazat írni ebben a sivatagországban?

Es mégis van egy tábor, mely aratásra indul.

Gyalog indulnak, nem automobilon. Nincs más fegyverük, mint a toll, de az tiszta, mint a papír, melyre irnak. Tudják, hogy ez a kor még nem elég érett arra, hogy a jó sajtót megteremtse. Tudják, hogy nem jött még el a sajtó nagy Konstantinja, a ki egy hatalmas, királyian felséges kézmozdulattal félreszorítsa a rossz sajtót, és helyébe felmagasztosítsa a tiszta, keresztény sajtót. Tudják, hogy a keresztény magyarságnak a maga példás bőkezűségében olvasatlan milliói vannak úri passziókra, választási virtusokra, fényes palotákra, a jótékonyaság ezer megnyilvánulására, de a katolikus sajtóra a garast is kétszer megolvassa s háromszor a fogához verve, százszoros sóhaj közt adja ki és ha egy garast adott, egy főnyeremény árát kritizálni feljogosítva érzi magát érte. Azt mondtam, hogy 800 nem keresztény lap van Magyarországon és csak 100 katolikus? Annak a 100 katolikus lapnak van annyi kritikusa, mint előfizetője a szabadkőműves lapoknak. Hiszen a keresztény magyarság mindig nagyon jól tudta a magáét kritizálni, s az ellenséget támogatni. Az a 800 ellenséges sajtóvállalat önökből él, tisztelt kritikusi a keresztény sajtónak és előfizetői, hirdetői a szabadkőműves, vallástalan nyomdatérmekeknek. Próbálnák meg csak egy évig felszerelni az ügyet: kritizálják az ellenséget és támogatják a maguk sajtóját: mindjárt tisztább lesz a levegő. Tisztább, magyarabb, keresztényebb.

Ez az ábrándvilág, a mely a keresztény újságírók világa — és ők mégis aratni mennek.

Mert lehetetlen, hogy gyökeres változás ne álljon be nálunk ezen a téren is. A kongregációk századának meg kell teremteni, meg fogja teremteni, a mai kisebb keretektől ki fogja fejleszteni a hatalmas, mindeneget legyűrő nagy katolikus sajtót is.

Brunner Sebestyén írja valahol: „Mi emberek böles Salamonoknak tartjuk magunkat és mégsem tudunk a birói pálcával mást tenni, mint a mit meg tud csinálni a gyermek is: kettétörni mások fölött, a helyett, hogy varázsvesszőül használnók, amellyel a résztvételen szivre reütnénk.” A katolikus sajtótermékek fölött is hányszor kettétörték már a kritizáló birói pálcát! Legyen kezünkben ez a pálea varázsvessző, érintsük meg szeretettel a résztvételen sziveket — csodákat fogunk elérni!

Lesz hatalmas sajtónk, a mely nem egyes üzletek privátérdekeit fogja szolgálni, hanem a kulturát hordozza. A mely nem az erkölcstelen-ség melegágya, hanem a józanság és tisztesség előharcosa. A mely nem szolgálója és utcaseprője lesz a pártoknak, hanem tanító-mesterük. A mely nem félrevezeti, hanem vezeti a közvéleményt. A mely megírja a törvényszéki terem szennyését is, de nem azért, hogy a gazemberek előiskolája legyen, hanem hogy a rossztól elrettentsen. A mely fog tudni hallgatni is, de nem ott, a hol megfizették, hanem ott, a hol Lacordaire atya szavai érvényesülnek: az embernek a szó hatalmán kívül legnagyobb hatalma a hallgatás. Lesz szóval sajtónk, a mely nagyban, az egész országra, minden kunyhóra és palotára kiterjedőleg meg fogja tenni nagyban, óriási arányokban azt, a mit ma nehéz viszonyok közt csak kiesiben tehetnek meg Pázmány szegény katonái, a repülőgépek versenyében gyalog apostolkodó katolikus lapok, a koldusruhában királyi eszmékért küzdő javithatatlan idealisták, a sivatag aratói.

Testvéreim, katolikus újságírók, a ti aratástok ma még nem több, mint egy marék virág. Egy virágcsokor: egy-egy lelkes tábor, itt Budapesten a Sajtóelőggybizottság gyönyörű bokrétya, itt és az ország egyes városaiban egy-egy katolikus lapnak megértő, lelkes, szerető és hűséges közönsége. Nektek, a ti ideális szíveteknek ez is elég jutalom — de itt nem rólatok van szó. Az ügy, melynek hűséget esküdtetek, nem a tietek, hanem az egész országé. Vagy ki tudunk emelkedni abból a nyomtatott szennyből, a melybe ezt a szerencsétlen országot egy élelmes horda keverte, vagy belepusztul magyarságunk és belepusztulunk mi magunk is kilencszáz éves oltárainkkal, ezer éves magyarságunkkal. Szent István a magyarságnak a kardját hirtette meg Rómától kért keresztvizzel, s a kard századaiban megmentette vele a magyarságot. Ma a sajtóhoz hozzuk ugyanazt a keresztvizet Rómától s a sajtó századjaiban ismét megszenteljük és megmentjük a kereszt jeleiben a magyarságot!

Kempis Tamással mondom nektek, testvéreim, Pázmány katonái, a mit az Ur nevében mond a nagy egyházi író: „Meg ne törjenek a fáradalmak, melyekre miattam vállalkoztál, sem a zaklatások le ne verjenek, hanem minden bajodban az én igéremet erősítsen és vigasztaljon téged.” Ne tartsátok esekélységnek azt a marék virágot, mely ma még egyedüli jutalmatok, de ne is elégedjétek meg vele. Nézzünk körül ezen az ünnepeken, nézzünk körül ezen az egész katolikus nagygyűlésen. Nem sivatag ez többé, hanem egy májusi hajnalra felébredt virágos kert, telve szépséggel, élettel, rügyfakadással. Az élő hit legszebb virágai nyílnak itt, lesz ennek gyümölese, kalásza minden téren, a sajtóban is. Nézzétek ezeket az öntudattal, érett meggyőződéssel telt kalászokat! Nem sivatag ez többé! Nézzétek és folytassátok a munkát még nagyobb odaadással, mert ezek a mezők valahára megérték az aratásra!

Patkányok, házi és mezei egerek

kiirtására legjobb és legbiztosabb szerek a

MURIS készítmények,

mely más háziállatokra teljesen ártalmatlanok.

Kapható a főraktárban:

FARKAS ISTVÁN

Apolló drogériájában

Nagyvárad, Rákóczi-ut 7/b. Telefon 13—02.

Telegdy József a sajtóreformról.

Az újságírók Mezőtelegden.

A nagyváradai újságíróknak jelentős napjuk volt vasárnap. A nagyváradai újságíró egyesület tudvalevőleg elnökül Telegdy József országgyűlési képviselőt, az országos munkapárt elnökét választott meg. Vasárnap délben Mezőtelegdre utazott ki a nagyváradai újságírók küldöttsége, ahol felkérték Telegdyt az elnöki tisztség elfogadására. A küldöttség tagjai voltak Fehér Dezső, Hegedűs Nándor, Antal Sándor, Károlyi József, Ligeti Ernő, Tyll János és Bihari Sándor.

A küldöttséget megérkezése után nyomban fogadta Telegdy József, akit Fehér Dezső a küldöttség szónokája üdvözölt, majd előtárta az újságírók jövetelének célját és kérte, hogy fogadja el az egyesület elnöki tisztségét.

Fehér Dezső beszéde után Telegdy József a következő beszédben válaszolt a küldöttségnek:

Igen tisztelt Uraim!

Örömmel és meghatóva fogadom az Önök megtisztelő határozatát. Annak a különös becsülésnek és szeretetnek viszonzását látom ebben, melyet mindig éreztem a hivatásom valóban a közérdekében teljesítő nagyváradai sajtó iránt. Amint az Önök szónokája felmentette, magam is szívesen kerestem fel mindig cikkimmel a nagyváradai lapok sábjait. De ezentul nem tekintem magam többre amatőr-újságírónak, mert hiszen nem ingyen dolgoztam, ime ma megkaptam Önöktől újságíró-munkásságomért a legszebb honnámiumot.

Különösen azért esik jól az Önök választása, mert éppen most gondoltak rám, amikor a sajtójog reformja miatt bizonyos hadakozó állásba kerültek az újságírók a kormánnyal és úgy tüntetik fel némelyek a mai álláspontunkat, mintha mi azt a közügyek védelmére szükséges hatalmat, melyet a sajtó képvisel, politikai vagy pártszempontból gyengíteni akarnánk. Biztosíthatom önöket uraim, hogy a sajtójog reformjával a kormánynak és a pártjának egyedüli intenciója az volt, hogy a tisztességes sajtót megszabadítsuk a tisztességtelen sajtónak a hírlapírás hatalmával üzőt visszaélésektől. Ez a célunk és ennek elérése érdekelt, figyelemmel leszünk azokra a módosításokra, melyeket a törvény megalkotásánál a hírlapírótestületek óhajtanak.

Es ha ma még vannak is ellentétek a sajtójog reformja tekintetében a fővárosi hírlapírók közt és közöttünk, az önök elhatározása, hogy engem választottak segítőegyletük elnökévé, a különböző elveket és pártokat szolgáló nagyváradai hírlapírók, bizonyítja, hogy a tisztességes, komoly és higgadt vidéki újságírók nem tekintik a sajtójog reformját politikai vagy pártkérdésnek.

Az a meggyőződésem, hogy ha a fővárosi sajtó olyan becsületesen, mindig a közérdekében és az egyéni becsület, személyes gyűlölség fertőjére sosem tévedve teljesítette volna magasabb kulturhivatását, mint a vidéki újságok és ezek sorában — mondhatom pártkülönbség nélkül — a nagyváradai lapok, elhihetik nekem, sohse lett volna szükség

a sajtó reformjára. A vidéki sajtó abban keresi feladatát, hogy azokat a vezérembereket, tehetségeket és értékes férfiakat, akik a közügyeket intézik, segítsék a toll, a nyíl-vánosság erejével munkájukban. Ezzel szemben némely fővárosi lapok tisztán szenzációhajhászással, a közélet embereinek becsületében, tisztességében való gázolással gyakorolják a sajtónak más ideális célokra megadott szabadságát. Ez tette szükségessé a sajtójog szabályozását és nem politikai szempontok.

Ami engem illet, szívesen ragadom meg az alkalmat, hogy kinyilvánítsam, — noha önök is nagyon jól tudják, — hogy mi nem akartuk a sajtó hatalmasságát megnyirbálni. A kormányt a sajtójogi tervezet megalkotásánál nem vezette semmiféle politikai intenció, tisztára a sajtójog viszonyait akarta konszolidálni. A tervezet megalkotásánál politikai vagy pártszempontok nem játszottak közre. Ismétlem ezt és hangsúlyozni is kívánom. Mi a közérdek szempontjából akartuk így megcsinálni a reformot és az újságírók szempontjából is. Mert az bizonyos, hogy a mai zsurnalisztika már nem a régi. Akkoriban, amikor kezünkbe vettük reggel a lapokat, abban a hitben voltunk, hogy az igazságot, a nekünk jól eső, őszinte véleményt fogjuk hallani. Ma? Félve vesszük kezünkbe a lapot és mikor azt halljuk, hogy ki vagyunk szerkesztve, nagy szorongást érzünk.

Természetesen az elmondottak nem minden sajtó orgánusra vonatkoznak. A vidéki zsurnalisztika a maga részéről megőrizte a hang nemességét, a becsületet, a szókimondást. Az önök lapjai — beleérttem még az ellenzékiek organumait is — a tisztességes sajtó munkásai, a tisztességes újságírók.

A sajtóreformnak nincs más célja, mint a tisztességes sajtót a nem tisztességestől megőrizni. És ha ebből a szempontból nézzük a dolgokat, akkor el kell hinnünk, hogy ennek a nagy hatalomnak hatáskörét mi nem szűkíteni, hanem megerősíteni igyekszünk, hogy az legyen, aminek lenni kell, a közvélemény bátorító, szavahihető irányítója.

Önök tudják ezt és amikor engemet, aki ezt vallom, megválasztottak, nem politikai tendenciát kerestek. Az újságírók segítő egyesületében nem lesz politika. Itt az újságírók anyagi és erkölcsi jólétéről, családjáról történik gondoskodás, hogy miért dolgoznak, miért küzdenek. És mennél biztosabb lesz az újságírók egzisztenciája, annál függetlenebbül és tökéletesebben végezheti magasztos hivatását.

Legyenek meggyőződve az urak, hogy én e segítő egyesület dolgait és tisztségemet nagyon komolyan fogom fel. Találhatlak volna más kitűnő elnököt a maguk egyesületük számára, de odaadóbb munkást, együttérzőbb barátot soha. Büszke leszek állásomra és el is fogok dicsekedni az elnökséggel. Eldicsékszem a nagyváradai újságírókkal is, akik a politikai szembeállítás idején is kitűnő kapcsolatot a politikát és fel tudják találni bennem a sajtó barátját, nem pedig a sajtó ellenségét, aminthogy mi nem is vagyunk a sajtó ellenségei, de barátai és tetteinket a számító és belátó józan politika irányította. Higyjék meg az urak, jobban jártak, hogy ez a kormány csinálja meg a sajtóreformot, mintha egy más kormány illesztette volna programjába!

Még egyszer köszönöm az urak megtisztelő bizalmát!

Telegdy beszédét zugó éljenzéssel fogadták az újságírók, akikkel ezután szí-

vélyesen elbeszélgetett az elnök. Beszélgetés közben igen sok új és érdekes ötletet adott az újságíróknak az egyesület működése idejére.

Délben Telegdy megvendégelte az újságírókat, akik délután 4 órakor visszatartak Nagyváradra.

A pénzügyintézetek közgyűlése.

A Magyarországi Pénzügyintézetek Országos Szövetsége biharmegyei körzete vasárnap d. e. tartotta közgyűlését, a kereskedelmi és Iparkamara dísztermében.

A közgyűlésen, melyet dr. Hoványi Géza országgyűlési képviselő, a szövetség ügyvezető alelnöke vezetett, úgy a nagyváradai, mint a biharmegyei pénzügyintézetek képviselői, nagy számban jelentek meg. Ott voltak még: Hiemesch Frigyes, az Osztrák-Magyar Bank főnöke, Kereszthy Kornél a Magyar Általános Hitelbank főnöke, dr. Moskovits József, kereskedelmi és iparkamara elnök, dr. Mártonffy Marcell és a Központ képviselőtében dr. Berény Pál igazgató.

Dr. Hoványi Géza, a körzet elnöke, lendületes beszédben üdvözölte a megjelenteket, és hivatkozva a Szövetség 10 éves fenállására, kifejtette annak szükséges voltát, s a mai nehéz viszonyokra, utalással kérte az intézetek további támogatását.

Ezután dr. Adorján Ármán, a körzet titkára terjesztette elő évi jelentését, melyben kiemelte úgy a Szövetség, mint a körzet működésének részleteit, és rámutatott arra, hogy a Nagyvárad és biharmegyei pénzügyintézetek ezekben a válságos időkben is megtartották színvonalukat. Kiemelte a jelentés Hiemesch Frigyes bankfőnök jóindulatú támogatását és azt, hogy a Magyar Általános Hitelbank nagyváradai fiókjának új főnöke Kereszthy Kornél, szintén előzékenyen teljesíti hivatását.

A titkári jelentést a közgyűlés tudomásul vette. Majd Hiemesch Frigyes tartotta meg nagyérdemű előadását, melyben találóan jellemezte úgy a jelenlegi nehéz, mint az azelőtti könnyebb helyzetet és hangoztatta a kis intézetek fennállásának nehézségeit. Ama véleményét nyilvánította, hogy csak a kisebb intézetek fuziója, vagy felszámolása, továbbá általában az osztalék leszállítása, a kihitelezések óvatos apasztása, a folyó számlák megszüntetése és minden vonalon érvényesítendő takarékoság által érhetik el az intézetek azt, hogy továbbra is megőrizze a nagyváradai és biharmegyei pénzpiac azt a jó hírnevet, amelyet eddig is kiérdemelt.

A nagy figyelemmel hallgatott, rendkívül érdekes és tanulságos előadást a jelen voltak meleg tapsokkal fogadták és dr. Hoványi Géza elnök külön is kiemelte úgy a felolvasó érdemeit, mint az előadás értékét. Ezután a tisztújításra került a sor. A közgyűlés egyhangú lelkesedéssel ismét dr. Hoványi Gézát választotta meg a körzet elnökévé, mint aki annak alakítása óta ezt a tisztséget mindenkor kiválóan töltötte be.

SÉRVKÖTŐK, HASKÖTŐK

méret szerint felelősség mellett már 2 kor.-tól kezdődő árban készíttetnek

Fehér János kötszer gyárában Rákóczi-ut, (Bémer-tér.)

ahol óriási választékban kapunk: Irigátorok, fecskendők, gumiharisnyák, szuszpenzoriumok, gumi-lepedők, vatta és mindenféle **szülészeti és betegápolási cikkek.**

Mentőszekrények nagy raktára, műlábak, támgépek, miderek jutányos árban és kitűnő kivitelben készíttetnek. Telefon 419

A közgyűlés ezután az újonnan szervezett állásokkal együtt a következő tisztségeket töltötte be: Alelnökké megválasztotta szintén egyhangulag Hoffbauer Pál és dr Popper Ákos vezérigazgatókat, titkárrá: dr Adorján Ármint, pénztárossá Schenker Ferencet, ellenőrré: Balogh Vilmost és jegyzővé: dr Demetrovics vezérigazgatókat.

A nagyváradai választmány tagjaiul: Ternyei Antal, Havas Mór, dr Papp Coriolán, Aczél Zsigmond, Moskovits Miksa, Löwinger József és Grósz Sándor vezérigazgatókat, a megyei választmány tagjaiul pedig: dr Brüder Ferenc (Belényes), Gazdik Gyula (B.-Ujfalu), Jakabfy József (Élesd), dr Sugár Bertalan (Margita), Szentiványi Károly (Tenke), Csáky György (Nagyszalonta) és Tunyogh Lajos (Székelyhid) igazgatókat választotta meg a közgyűlés.

Dr Adorján Ármint titkár bejelentette, hogy a Szövetség közgyűlése már korábban levelező tagokul választotta meg: dr Buday József (Derecske), Kornstein Hermann (Nagyszalonta) és Kelen Béla igazgatókat, valamint dr Sarkadi Lajos kamarai titkárt és dr Mártonffy Marell jogtanárt: indítványára a közgyűlés dr Moskovits József kamarai elnököt és Kereszthy Kornél bankfőnököt szintén levelező tagokul választotta meg.

Dr Hoványi Géza elnök indítványára ezután a közgyűlés Hiemesch Frigyes bankfőnököt, aki állásánál fogva nem vehet részt a körzet tényleges tisztikarában, nagy érdemei elismeréséül egyhangu lelkesedéssel a körzet tiszteletbeli elnökévé választotta meg.

Hoffbauer Pál igazgató indítványára a közgyűlés megleghangu táviratban üdvözölte Mándy Lajos nyug. miniszteri tanácsost, a Szövetség elnökét, aki betegsége miatt nem vehetett részt a közgyűlésen. Végül Kornstein Hermann (Nagyszalonta) terjesztett elő indítványt, melyben egyes fővárosi intézetek a vidéki intézetek tulságos ingyenes igénybevétele és a letétekre való utazása ellen emel szót.

Végül Hoványi elnök megköszönte dr Moskovits József kamarai elnöknek megjelenését és azt, hogy a kamara helyiségét ezuttal is átengedte a közgyűlés részére. Ezzel a közgyűlés a tisztikar éljenzése közben véget ért. Délben a Pannóniában társas ebéd volt, melyen mintegy 35-en vettek részt.

Tisza a királynál.

Bécs, nov. 10.

Gróf Tisza István miniszterelnök a ki családi gyásza miatt Münchenben tartózkodott, hétfőn reggel 7 órakor Bécsbe érkezett. A miniszterelnök a Magyar Házban szállott meg és ott kapta a kabinetiroda értesítését, hogy a király ma reggel 9 órakor külön kihallgatáson fogadja.

Az ügyvédi kamara az esküdtszéki és a sajtóreform ellen.

Impozáns módon nyilvánult meg vasárnap a nagyváradai ügyvédi kar állásfoglalása az esküdtszéki reform és a sajtóreform ellen. Vasárnap délelőtt rendkívüli közgyűlést tartott az ügyvédi kamara, amelyen az ügyvédek igen nagy számban vettek részt. Dr Wallner Ödön ügyvéd elnökölt.

A közgyűlés első tárgya volt dr Adorján Emil és társai indítványa, aki a mult közgyűlési határozattal szemben azt kérte, hogy a kamara helyettes ügyészi tiszteletdíja 600 korona helyett 1000 koronában állapítsák meg. Ezzel szemben azután indítványozza, hogy a helyettes ügyész a tagsági díjak behajtása alkalmával ne számíthasson a kartársaknak költségeket.

A választmány a régi közgyűlési határozat meghagyását javasolta. A közgyűlés a választmány javaslatát fogadta el Fassy Lajos dr közbevető indítványával.

Eszerint a helyettes-ügyész tiszteletdíja 600 korona, a bíróság megállapított költségeket behajthatja, azonban az alperes ügyvéd a választmánytól kérheti a költségek elengedését.

Az esküdtszéki reform ellen.

Dr Thury Kálmán ügyvéd, titkár ismertette a választmány javaslatát, illetve dr Kotzó Jenő indítványát, az esküdtszéki reform és dr György Ernő indítványát a sajtóreform ellen. A választmány indítványozza, hogy a közgyűlés az indokolt feliratban foglaljon állást az esküdtszéki reformjavaslat ellen, egyben tiltakozzék a sajtótörvény reformja ellen is.

A feliratról közöljük a következőket:

A nagyváradai ügyvédi kamara sajnálattal állapítja meg, hogy a jogszolgáltatást érintő törvények előkészítésének munkájaihoz az igazságügyi kormány újabb időben nem hívja meg az ország jogászközönségét, nem kívánja meghallgatni az ügyvédi kamarák véleményét, hanem a nemzet életérdekeit érintő kérdésekben gyakorlati érzék hiányára valló javaslatok terjesztetnek a törvényhozás elé, ahol azok kellő szakszerű megvitatás nélkül gyorsan törvényerőre emelkednek.

Igazságszolgáltatási szempontokból általánosságban s a most szőnyegen levő esküdtszéki és sajtójogi reformokra tekintettel különösen is kötelességünk szót emelni és tiltakozni ezen újabb törvényalkotási rendszer ellen.

Bármily hiányos is jelenleg az esküdtszéki intézmény és bármennyire szükségesnek látjuk a sajtójog törvényhozási szabályozását is, semmi különös ok nem készlet bennünket arra, hogy a két fontos szükségletünket hirtelen, kellő megfontolás nélkül reformáljuk meg. Ellenkezőleg a kérdés rendkívüli fontossága megkövetelné, hogy a közvélemény megnyilatkozásának idő s alkalom adassék s a máris sok oldalról fölmerült alapos aggályok lehetőleg eloszlatassanak.

Ez okból kérjük Nagyméltóságodat, hogy

odahatni méltóztassék, miszerint a betérjesztett s tárgyalás alatt álló javaslatok a napirendről levétessenek. Abban a reményben, hogy ez megtörténik, az esküdtszéki javaslathoz érdemben csak néhány rövid észrevételt fűzünk.

Nem ismerjük annak oly kirívó hibáit, amelyek miatt ezen intézmény eltörlése mellett indokoltan lehetne állást foglalni, de az ily nézetet is inkább helyénvalónak tudnánk tekinteni, mint azt, amely az intézmény állítólagos hibáit oly intézkedésekkel kívánja kiküszöbölni, amelyek az intézményt éppen legbecesebb tulajdonságaitól a lényegétől fosztják meg. E megbeszélésnél a szakbírással való összeházasításnál még az intézmény teljes eltörlését is szívesebben látnók.

Aggodalmainkat elsősorban a javaslat 13. szakaszában foglalt az az intézkedés kelti fel, mely szerint az esküdtbíró elnöke is részt vesz a verdikt meghozatalában.

A tény és jogkérdésnek elválasztása az esküdtszék bíráskodásának sulyát a szakbírássá kívánja átvinni. Ez nem egyéb tehát, mint az esküdtbíró jogszolgáltatási működéseinek jelentékeny csökkentése.

A vádolt elmebeli állapotára vonatkozó kérdés megtöltása s végre az a rendelkezés, hogy a Curia megsemmisített esküdtbíróági ítélet helyébe más ítéletet hozhat, következetes támadások az esküdték vagyis a laikus elem bírói működése ellen.

A tárgyalás alatt levő javaslat összességében tehát az egyébként is erős gyámság alatt álló esküdték bírói működését a minimumra redukálja.

Kamaránk abban a nézetben van, hogy egy-két szórványos tévedésnek előfordulása, amelyekről kivált szakbírásságaink sem mentesek, alig egy évtizedes mult alapján nem adnak okot arra, hogy megkondítsuk a hallharangot ezen intézmény felett. Már pedig a javaslat javítás munkája alatt ezt teszi.

A magyar jogász alapos aggodalmaitól eltelve kérjük Nagyméltóságodat, hogy ha már a javaslat napirendről való levétele s alapos átdolgozása nem vihető keresztül, méltóztassék az esküdtszéki intézmény alapeszméjét épségben tartó változtatások útján kísérni meg ezen intézmény megreformálását.

Dr Kotzó Jenő ügyvéd nagyhatásu beszédben boncolja az igazságügyminiszter javaslatát. Helyesli a választmány feliratát, örvendő azon, hogy ment minden politikai színezettől a kamara állásfoglalása. Kéri azonban, hogy még néhány észrevételt vegyen be a javasolt feliratba a közgyűlés. Mindenekelőtt nagy hibája a javaslatnak, hogy a tény és jogkérdés különválasztatik és hogy nem tehető fel a bűnösség kérdése. Jogi lehetlenség, hogy a Kuria egyszerűen új ítéletet hozhat, kikorrigálhatja az esküdtszéki ítéletet. Egészen nevetséges lesz a polgárbírásság intézménye, ha az esküdték tárgyalását az esküdtbíró elnök vezeti. A javaslat kizárja a nyilvánosságot az elnöki resume alatt. Ezzel azt fogjuk elérni, hogy az elnök a resumével befolyásolhatja az esküdtéket.

Állandó, élénk helyeslés kísérte dr Kotzó Jenő szavait.

Utána egy őszhaju, régi érmihályfalvai ügyvéd, Konrad László szól az igazságymi-

HERBST Arany-, ezüst-ékszer és óra : áruhaza :

NAGYVÁRAD, Fő-utca, Rákóczi-ut 1. sz.
Guttmann-ház (Barna Jenő női divatüzlete mellett.)

Mai naptól kezdve vásárolhatni :

Aranyláncok, nyakláncok 10, 12, 14 kor.
Gyűrűk 4, 5, 8, 10 kor.
Fülbevalók 2, 3, 4, 6, 8 kor.
Karikagyűrű 5, 6, 8 kor.
Acélórák 4, 5, 6 kor.
Ezüst óra 7, 8, 10 kor.
Arany női óra 20, 25, 30 kor.
Férfi aranyóra 35, 40, 50 kor.

Ingaóra 10, 12, 15 kor.
Ébresztőórák 2, 50, 3, 4 kor.
Valódi ezüst kés és villa 6 pár 13-14 kor.
Órajavítás 1 koronától kezdve.
Ékszerjavítások és átalakítások olcsón eszközöltenek.
Szemüvegek beteg szemekhez orvosi recept nélkül kaphatók.

niszteri javaslat mellett az ügyvédek zajos derűtsége és folytonos ellentmondása mellett.

Dr. György Ernő a következő felszólaló. Helyesli és elfogadja a választmány javaslatát, de még azt is kéri befoglalni a felhívásban, hogy a javaslat merénylet a közszabadság és a polgári jogok ellen. A sajtó-reform egyszerűen a nagy tőkének veti oda a hírlapírást.

Váradi Ödön szintén nagy tetszéssel szól az esküdtzéki reform ellen és indítványozza, hogy a felirat végéről hagyják ki a miniszter nagy jogi zseniáltságáról szóló sorokat.

Dr. Medvigy Gábor ügyvéd nagyszabású higgadt beszédben éles logikával fejtegeti a javaslat helytelen voltát és kéri a közgyűlést, hogy tárgyilagosan foglaljon állást az esküdtzéki reform-javaslat ellen. A választmány javaslatát elfogadja.

Végül a közgyűlés dr. Dénes Sándor és dr. Kaczián Kálmán ügyvédek felszólalása után egyhangulag elfogadta a választmány javaslatát dr. Kotzó, dr. Váradi és dr. György Ernő ügyvédek módosításával.

Népgyűlés a sajtótörvény ellen

Az ellenzék és a szociálisták tiltakozása.

A nagyváradi Vigadó nagytermében az ellenzék karöltve a szociáldemokratákkal, nyilvános népgyűlést rendezett vasárnap délután. A népgyűlés tárgya a képviselőházban tárgyalás alá kerülő sajtótörvény javaslat kritizálása volt.

Három órakor *Sichermann Mór* (szociálista) nyitotta meg a gyűlést. Elnökül *Szokoly Tamást* és *Bernáth Józsefet* ajánlotta. — Jegyzők *Marton Manó* és *Kállay József* voltak.

Elsőnek dr. *Agoston Péter* emelkedett szóra. Tőle megszokott tónusban fejtegeti a sajtó és esküdtzék reformot. Az egész ország ügyvéd, újságíró és kiadó tábora tiltakozik a javaslat ellen. Beszédéből nagyon kiérzett a szociálistákhoz való simulása, ami nagymértékben csökkent a különben komoly előadását.

Pásztor Ede a nagyváradi újságírók nevében itéli el a kormányt és a sajtójavaslatot. Az újságírók — ugymond — nagyon rögzös uton, nehéz küzdelemmel szolgálják az igazságot és nem lehet megengedni, hogy eme küzdelmüket még nehezebbé tegyék. A javaslat visszafejlődést jelentene, ezt pedig meg kell akadályozni.

Dr. *Adorján Emil* hosszabb beszéd után a következő határozati javaslatot terjeszti elő:

Nagyvárad népe 1913. évi november hó 9. napján tartott nyilvános népgyűlésében a legmélyebb felháborodással tiltakozik az esküdtzéki intézmény és a sajtószabadság ellen benyújtott jogfosztó javaslatai ellen. A

népgyűlés kívánja, hogy ezeket az elkészítés nélkül felszínre vetett, az illetékes szakörök mellőzésével statáriálisan törvényé erőszakolni szándékolt javaslatokat, mint a jogbiztonságot megrendítő legfontosabb közszabadságainkat alapjában veszélyeztető reakciós kísérleteket vegyék le a napirendről. Ebből a célból határozatát megküldi az országgyűlés mindkét házának.

A népgyűlés egyhangulag elfogadta *Adorján Emil* határozati javaslatát, azután a tömeg rendben szétoszlott.

A KATHOLIKUS NAGYGYŰLÉS.

Budapest, nov. 10.

Tízmillió magyarországi katolikus érzelmének, szíve dobbanásának adott kifejezést az a 8—10,000 katolikus, akik ugy az ország fővárosából, mint az ország minden vidékéről összesereglettek.

Az a hatalmas tábor, amely a fővárosban ezuttal is nyilvános tanúságot tett hitűségéről és hitbuzgalmáról, egybe öröndetes jelét adta a katolikus hívek öntudatra ébredésének.

Igaz, benső öröm, a kereszt győzelmében való erős hit töltötte el lelkünket, mikor az ország fővárosának utcáin láttuk a vidék ezreit és ezreit, akik fáradtságot és áldozatot nem kimélve, felkeresték fővárosi testvéreiket Krisztusban, hogy a magyar keresztény restauráció hatalmas munkájában részt vegyenek.

Igazi, lélekemelő manifesztációja volt ez a katolikus élet öröndetes fellendülésének.

Hogy ebben nagy része van az előbbi években lezajlott katolikus nagygyűléseknek, az kétségtelen; az eddigi katolikus nagygyűlések odaadó buzgó munkájának eredményeit felemelkedő lélekkel, öröndendező szívvel láttuk a mostani nagygyűlésen.

A vasárnap megkezdődött — XII. nagygyűlésen már nem a régi, panasszal teli hang dominált, hanem az igazságból fakadó önérdet hatalmas szava, amely a magyar katolikus régi, tradicionális jogait követeli férfias bátorsággal, hogy elfoglalhassa újból a megillető helyet az ország ügyeinek intézésénél épen úgy, mint a közélet minden vonatkozásaiban.

Végre föltámadt a magyar katolikus közvélemény, amelynek erejével szemben meghiusul minden törekvés, mely Krisztus egyházának és a keresztnek letiprását akarja megvalósítani; s diadalt arat a cél: *Omnia restaurare in Christo!*

Vasárnap.

Vasárnap reggel a templomokban közös szent áldozással kezdődött a kongresszus. A résztvevők óriási számára való tekintettel az idén a Szent István bazilikában kizárólag a nők, az egyetemi templomban a férfiak, a kongregációs otthonban pedig a gyermekek

áldoztak s valamennyi templom egészen megtelt.

A nagygyűlés középpontja a fővárosi Vigadó volt; itt folyt le

a nyilvános nagygyűlés

is, amely arányaival mutatta, hogy a XII. katolikus nagygyűlés jelentőségében semmivel sem marad előzői mögött. A megnyitó nyilvános ülés délelőtt fél 11 órakor vette kezdetét, de a magyar nemzeti és pápai zászlókkal feldiszitett Vigadó felé már jóval előbb nagy számban siettek a vidékről és a fővárosból összegyülekezett kongresszusi tagok, akik között a főpapi kar tagjaitól és a világi előkelőségektől, le az egyszerű földművesekig minden társadalmi osztály képviselve volt.

A sárga-fehér pápai színekkel bevont hatalmas pódiumon foglaltak helyet a nagygyűlés védnökei és előkelőségei, a terem első széksorait pedig az előkelő hölgyvilág tagjai számára tartották fenn.

A zsufolásig megtelt teremben a következők neveit sikerült feljegyeznünk: a püspöki kar tagjai közül *Csernoch János* hercegreprimás, *Szmrecsányi Lajos* egri érsek, *Osáky Károly* gróf váci, *Párvy Sándor* szepesi, *Zichy Gyula* gróf pécsi, *Várady L. Árpád* győri, *Radnai Farkas* besztebányai, *Széchenyi Miklós* gróf nagyváradi, *Papp Antal* munkácsi, *Prohászka Ottokár* székesfehérvári, *Boromissza Tibor* szatmári, *Miklóssy István* hajdudorogi, *Fisóher-Colbrie Agost* kassai, *sipeki Balás Lajos* rozsnyói, *Frentiu Valér* lugosi, *Mikes János* gróf szombathelyi, *Glattfelder Gyula* esanádi, *Novák István* eperjesi, *Radu Demeter* nagyváradi görög szertartású, *Batthyány Vilmos* gróf nyitrai megyéspüspökök, *Misibs boszniai* püspök, *Bjelik Imre* tábori püspök; továbbá *Rajner Lajos* érseki helynök, *Kleiner Lajos* kalocsai káptalani helynök, *Kohl Medárd*, *Horváth Győző*, *Fetser Antal* felszentelt püspökök, *Nemes Antal* címzetes püspök, *Hajdu Tibor* pannonhalmi főpapat, *Takács Menyhért* jászói prépost, *Burány Gergely* csornai prépost, *Hénap Tamás* piarista, *Thuróczy Kornél* irgalmasrendi, *Lakatos Ottó* minorita, *Olsovsky Mansvéd* és *Ungváry Antal* ferencendi rendfőnökök, *Kollányi Ferenc* jáki apát, *Molnár János*, *Andor György*, *Rott Nándor*, *Kiss János*, *Rada István* prelátusok, *Balogh Mihály* püspöki külhelynök, *Kossey Elek* fősperes, *Igaz Béla* kanonok, *Giesswein Sándor* prelátus, *Matyeczó Tivadar*, dr. *Karácsonyi János*, dr. *Vueskies Gyula*, dr. *Kollányi Ferenc*, *Streicher József*, *Steecz György*, *Zalka László*, *Pacha Agoston*, *Tauber Sándor*, *Boda János*, *Kutwasser István* kanonok; a világi előkelőségek közül *Janikovich Béla*, *Ghillány Imre* báró és *Pejacsevich* gróf miniszterek, *Csekonics Endre* gróf főasztalnokmester, *Zichy Aladár* gróf, *Aponyi Albert* gróf, *Mailáth György* gróf titkos tanácsosok, *Klebersberg Kunó* gróf, *Pálffy Béla* gróf, *Gerliczy Félix* báró, *Somssich Béla* gróf, *Zselénszki Róbert* gróf, *Almássy Imre* gróf, *Manndorff Géza* báró, *Meszlényi Pál* volt főispán, *Keltz Gyula* főispán, *Simonyi-Semadam Sándor*, *Huszár Károly*, *Török Kálmán*, *Frey János*, *Sághy Gyula*, *Szeitovszky Béla* országgyűlési képviselők, *Péchy Elemér* kamarás, *Rakovszky György* és *Ernő* miniszteri tanácsosok, *Szmrecsányi Géza* ny. közigazgatási bíró, *Szmrecsányi Miklós* miniszteri tanácsos, *Conoha Győző*, *Timon Akos*, *Reiner János*, *Dudek János* egyetemi taná-

Kováts Kálmán

mű-asztalos

Nagyvárad, Vámbáz-utca 33. (Gázgyárral szemben.)

Készít: egyszerű és mű-butó-rokat, teljes lakásberendezést, valamint mindennemű asztalos munkákat. Állandó raktár bel- és külföldi száraz anyagokból. Telefon 99. sz.

rok, Forster Gyula báró, Zsemberi István, Hindy Zoltán, Gerely József, Beesky Arzen, Turi Béla;

a hölgyek közül Hohenlohe Klodvigné hercegné, Pallavicini Edéné grófné, Mailáth Györgyné grófné, Apponyi Albertné grófné, Pálffy Béláné grófné, Károlyi Józsefné, Lászlóné, Gyuláné grófné, Somssich Béláné grófné, Zichy Rafaelné grófné, özvegy Zichy Rezsóné grófné, Zichy Sarolta grófné, Zichy Karola grófné, Pálffy Anna grófné, stb. stb.

A Himnusz hangjai után Zichy János gróf, a nagygyűlés elnöke megnyitó beszédet mondott.

Fejtegette, hogy nálunk különösen nehéz katolikusnak lenni a szó társadalmi értelmében, mert azokat, a kik nem keresik a legszélső ösvényeket és nem járnak a végletek utjain, csak kevesen tudják megérteni. A katolikus társadalom egyrésze nagyon buzgó, de az utak és eszközök megválasztásában nem mindig szerencsés, más része pedig nagyon közömbös. Mivel a kereszténység egy nagy nemzetközi nihilisztikus szervezettel áll szemben, a kereszténységnek is hozzá kell látnia a társadalmi szervezkedéshez. Csak így lehet szembe szállni minden oly törekvéssel, mely az állami élet terén katolikus érdeket akar érinteni. Beszédét így fejezte be: Nekünk ébereknek kell lennünk, mert ellenségeink nem alusznak és okosan kell cselekednünk, mert ők is okosan támadnak. Nekünk állandóan ott kell tartani kezünket az állami élet útjain, nem szabad lekicsinyelnünk semmiféle jelenséget, óvakodnunk kell főleg azoktól, a kik a liberálisizmust az indifferenzizmussal összetévesztik és a valósi türelmességeköntrősebe burkolják destruktív törekvéseiket. Nekünk szint kell vallanunk! Bátran, önértettel és büszkén kell hordoznunk a Szűz Mária lobogóját: az oroszlan bátorságával és a kígyó óvatosságával kell teljesíteni azt a munkát, melyből egyetlen hívő katolikus sem vonhatja ki magát.

A megnyitó beszéd után, amelyet több ízben szakított félbe a tüntető taps és éljenzés, Zsemberi István dr, az Országos Katolikus Szövetség alelnöke felolvasta a nagygyűlés védnökségének és elnökségének névsorát. A közönség sora megéljenezte az elnököket és védnököket, de valóságos orkána tört ki a tapsviharnak és éljenzésnek, amikor Prohászka Ottokár székesfehérvári püspök neve került felolvasásra.

Üdvözlések.

A nagygyűlés hagyományaihoz híven üdvözlő táviratokat menesztettek a pápához, a királyhoz és Ferenc Ferdinánd trónörököséhez.

Az üdvözlő táviratok felolvasása után a nyilvános ülés első szónoka, Szmrecsányi Lajos egri érsek volt, aki a katolikus autonómia kérdését világitotta meg.

Ezután Szmrecsányi Lajos egri érsek előadást tartott a katolikus autonómiáról. Ismertette a kérdés történetét, majd azt fejtegette, hogy a katolikusok nem érik be azzal, hogy az autonómiának csak a kereteit alkotják meg, hanem szabad rendelkezési jogot követelnek alapjaik és iskoláik között.

Mihályfi a sajtóról.

Ezután dr Mihályfi Ákos egyetemi tanár hatalmas beszédet mondott a sajtóról.

A bevezetés után rátért, hogy a katolikus sajtó kérdése csak akkor lesz igazán megoldva és rendezve, ha az összes katolikus hívőknek sajtóigényeit képesek leszünk kielégíteni, nemcsak a papokét, hanem a világiakét is, még pedig mindazon rétegek szerint, melyekre őket politikai irányzataik, szellemi műveltségük, társadalmi állásuk szétosztják. Ime már az első szempont majdnem leküzdhetetlen nehézséget gördít a sajtókérdés megoldása elé. Mert itt tulajdonképen

nem egy-két napi és hetilap alapításáról és fenntartásáról van szó, hanem az ujságok és hetilapok és folyóiratok egész légiójának szükségessége táru elénk, ha a katolikus sajtó kérdésével nem felületesen, hanem behatón foglalkozunk. — De ez csak az egyik nehézség mélyen tisztelt Nagygyűlés. — A katolikus sajtókérdés megoldásának másik nehézségét a magyar nemzeti sajtó dekadens, beteges állapota és irányzata szülte. Ahol a nagy nemzeti sajtó nem egészséges, hanem beteg és megromlott irányzatoknak hódol, ott egészséges katolikus sajtót megteremteni és felvirágoztatni, majdnem egyenlő a lehetetlenséggel. Miért? Azért, mert vagy követi a katolikus sajtó is kisebb-nagyobb mértékben a nemzeti sajtót eltévelyedése után, vagy nem. Ha követi a nem katolikus sajtónak hangját, irányát és morálját, ha személyeskedésekben, gyanúsításokban, pikantériákban tetszeleg, megszünt katolikus lenni, mert sutba dobta a nagy katolikus elvet, a szeretet elvét és parancsát; ha pedig nem követi, ha lemond a dekadens nemzeti sajtó érdekfeszítő és érzékesiklandozó trükkjeiről és fogásairól: mindenki unalmasnak, száraznak, a világtól elmaradottnak találja és csak papoknak való ujságnak tekinti. Mert mélyen tisztelt Nagygyűlés, nem igaz ugyan az, amit épen a sajtó némely emberei saját dekadens irányuk védelmére felhoznak, hogy t. i. a sajtó csak a nagyközönségnek a visszhangja; ha tehát rossz irányu, ha erkölestelen, ha botrányhajhászó, ez csak azért van, mert ilyen a közönsége; mondom, ez nem igaz, de való igaz, hogy a sajtó egyik legfőbb nevelője, vagy megromtója a nagyközönség izlésének, műveltségének és erkölesi felfogásának. És hogy ma már a magyar nagyközönségnek olyan nagyon tetszik a botrányhajhászás, az idegrázó és érzékesiklandó erkölesi piszok és elvadulás, ebben a színházak és mozok mellett elsősorban hibás a magyar nemzeti sajtó, (tisztelt a kivételnek) amely ahelyett, hogy társadalomnevelő hivatását teljesítene, miként ezt nemzeti sajtónk valaha tette, az emberek lelkében szunynyadó vétkes hajlamokat, indulatokat és ösztönöket mesterségesen keltegeti, szítja, hevíti, mert jó üzletnek bizonyul. Tagadhatatlan, hogy megromlott a magyar társadalom izlése, súlyyodt erkölesi felfogása, — ebben főbűnös a nemzeti sajtó beteges irányzata. Ezt a megromlott izlésű közönséget a katolikus sajtó számára megnyerni, visszahódítani vajmi nehéz.

De más szempontból is foglalkoznunk kell a nemzeti sajtóval, mely az egész magyar társadalomnak képezi szellemi táplálékát. Nemcsak katolikusok, hanem magyarok is vagyunk: szeretjük vallásunkat, de szeretjük nemzetünket, fajunkat, hazánkat is. (Eljenzés.) Már pedig a magyar sajtó súlyyodése és elfajulása veszéllyel fenyegeti nemcsak a katolikus egyházat és vallást, hanem a magyar nemzetet és hazát is. Az erkölesi elvadulás, ami mint a rossz irányu sajtó mérges hatása nap-nap után a társadalom mindszélesebb körében észlelhető; aggodalommal töltheti el mindenkinek a szívét, aki szereti és félti hazájának s nemzetének jövőjét.

Szükséges, hogy a magyar nemzeti sajtóban ismét visszafoglalják az őket megillető helyet a keresztény elemek, hogy tehát a nagy nemzeti sajtóban a keresztény erkölesi felfogás és világnézet tükröződhetne vissza. Mert ma úgy áll a dolog, hogy a magyar nemzeti sajtó munkásainak 80 percentje nem keresztény; főleg a szerkesztők és ujságírók között, tehát azok között, akik az ujságok tulajdonképeni irányítói, keresztényeket alig találunk. Mélyen tisztelt Nagygyűlés, nem szeretném, ha valaki akár itt e gyűlés-teremben, akár künn, ha majd beszédemről értesül, engem félreértene. Mi sincs távolabb tőlem, mint antiszemita hurokat pengetni. En annak a clairveuxi szent Bernátnak öltönyét hordom magamon, aki az u. n. sötét közepkorban a zsidók védelmére kelt, mikor azo-

kat üldözni kezdték s én hü fia akarok lenni szent Bernátnak, soha zsidóüldözésben, antiszemita mozgalomban részt nem vennék, mindig az üldözöttek pártjára állanék. Azonban mélyen tisztelt Nagygyűlés, más dolog a zsidókat üldözni és egészen más dolog megengedni azt, hogy a zsidók uralkodjanak felettünk, hogy az ő világnézetüket, erkölesi elveiket magunkra tukmálni engedjük. Más dolog a zsidókat üldözni és más dolog összetett kézzel nézni, mint foglalják el a zsidók az összes színházakat, az összes szerkesztőségeket, az összes irodalmi vállalatokat, hogy ily módon ők legyenek a magyar keresztény társadalom szellemi életének irányítói és vezetői.

Az ujság manapság a modern világ prédikálószeke, melyből naponként ezreknek, százezreknek szólhatunk s így egész társadalmi rétegek gondolkodásmódját, világnézetét, erkölesi felfogását irányíthatjuk. Én kérdelem, mélyen tisztelt Nagygyűlés, kik prédikálnak erről a szószékről a magyar keresztény társadalomnak — erkölesi felfogást? világnézetet? kik irányítják a magyar keresztény társadalmat, a tudomány, a művészet kérdéseiben? Azok, akiknek a keresztény társadalom mulasztása átengedte a szellemi élet irányításának legelső és legfontosabb szerveit és területeit; azok, akiket a keresztény társadalomtól egy egész világ választ el. Nem korholom én a zsidókat, csak dicsérni tudom az ő okosságukat és előrelátásukat saját szempontjukból, — hanem igenis korholom a keresztény társadalmat, amelynek nemtörődömsége idáig fejlődni engedte a dolgokat. Korholom a ke keresztény társadalmat, amelynek nemtörődése oly nehézé, majdnem lehetetlenné tette a sajtókérdés megoldását és rendezését. — De van a sajtókérdés megoldásának egy másik nehézsége is ez az, hogy az ujságíróktól a társadalom semmi biztosítékot, garanciát nem követelhet arról, hogy a sajtó nagy hatalmával nem élnek vissza. Van egy életpálya, egy hivatás, amely pedig hatásaiban ugyszólván valamennyit felülmulja, amelynél a társadalom semmiféle biztosítékot, kvalifikációt nem kívánhat és ez az ujságírói pálya. Nem kérde tőle senki, hogy van-e neked erre jogosultságod, birsz-e az ehhez szükséges lelkiismeretességgel és felelősségérzettel, itt elég, ha valaki a tollat jól tudja forgatni, ez elég, hogy felléphessen az egész társadalom tanítója, kritikusja és bírása gyanánt.

Miesoda erkölesi és anyagi károkat okozhat az országnak, társadalomnak egy olyan ujságírói gárda, amelynek tagjai jó tollforgatók ugyan, de hiányzik belőlük a lelkiismeretesség és a felelősségérzete! Hisz tudvalevő dolog, hogy az újabb koru háboruk és forradalmak nagyrészt a lelkiismeretlen féktelen izgatásai idézték elő; egész nemzetek, országok romlásukat, anyagi és szellemi tönkrejutásukat, lelkiismeretlen zsurnalisztáknak köszönhetik. — Így mindez ellen nem tehetünk semmit? A sajtószabadság féktelenségének megakadályozására minden országban hoztak sajtótörvényeket, — a legtöbb európai államban szigorubbakat a magyarnál, — melyek bár elv gyanánt ki mondják a sajtószabadságot, de paragrafusokban ezen sajtószabadság bizonyos méretű korlátozásait állítják fel. — Azonban itt mindjárt megjegyzem, hogy a sajtószabadság káros kinövéseit nem annyira törvényekkel, tiltó és büntető paragrafusokkal, bírságokkal és büntetésekkel lehet ártalmatlanná tenni, vagy a minimumra csökkenteni, mint inkább erkölesi eszközökkel.

Beszédét a következőkkel fejezte be: A művelt, intelligens katolikusoktól pedig különösen két dolgot kell kívánnunk. Az első, hogy bojkottálják úgy családai otthonukból, mint a katolikus kaszinókból és olvasótermekből azokat a lapokat, amelyek tervszerűen és rendszeresen szidják és mocskolják, neveltség tárgyává teszik és kigunyolják mindazt, ami egy katolikus em-

Megszámlázta német és honnői munk

hogy előfizetéssel támogassák a katolikus napilapokat, a nyilvános helyeken a fűrdők, kaszinók olvasóterméiben, a kávéházakban, a vasúti állomásokon, az utcán eladásitólknál minél gyakrabban kériék a katolikus lapokat. Ezzel nagyobb apostolokodást végeznek, minsem sejtjenek. Mert ha ezeken a nagy forgalmi helyeken észreveszik az emberek, hogy a katolikus lapok keresettségnek örvendenek, nemcsak a papok hanem a világiak részéről is: ez emeli a katolikus lapok értékét a nagyvilág előtt.

Az aktuális vonatkozásokat felelelo beszéd sok helyén váltott ki nagy tetszést a közönségből, amely a beszéd után percekig ünnepelte a szónokot.

Nagy lelkesedés fogadta mindjárt a szónoki asztalhoz való lépésekor is a következő szónokot: dr. Glattfelder Gyula eszéznádi püspököt, aki a nagygyűléseknek egyik régi előadója. Ez alkalommal "Az egyház szabadsága" címmel tartotta a remek előadást, amelyben példaként állította oda Konstantin császárt, akinek emlékeire most júbileumot ünnepelünk. Hangzotta a katolikus önérték szükségét.

Ezután felolvasták a Rómában tartózkodó gróf Mayláth erdélyi püspök üdvözlő táviratát.

A nagygyűlés a pápai Hymnus ének-lésével ért véget.

A Katolikus Népszövetség diszgyűlései.

A katolikus nagygyűlés leglátogatottabb gyűlése volt, amelyet vasárnap délután 2 órakor tartott a Katolikus Népszövetség magyar tagjai számára a székesfővárosi Vigadó nagytermében. A nagytermet és az oldaltornyokat annyira megtöltötte a közönség, hogy mozdulni is alig lehetett. Míg lent a terem-ben a vidékről és a fővárosból összegyűlt népszövetségi tagok foglaltak helyet, az emel-venyjen igen előkelő és fényes közönség je-lent meg.

Ott voltak Csernoch János hercegprímás sal élőkön a püspöki kar következő tagjai: báró Hornig Károly bíboros veszprémi, Bo-romisza Tibor szatmári, Fischer-Colbrie Agost kassai, Prohászka Ottokár székesfehérvári megyéspüspökök, valamint Rajner Lajos és Horváth Győző felszentelt püspökök, to-vábbá világi részről gróf Zichy Gyula, Ra-kovszky István, gróf Mailáth György v. b. t. tanácsosok, Sági Gyula, Szirmesányi György, Haller István, Huszár Károly, Bartos János orszgy. képviselők dr. Karácsonyi János, dr. Krüger Aladár, Székely Lajos, s vele a nagy-váradi Népszövetségi tagok és még szá-mos egyházi és világi előkelőség.

A diszgyűlést Rakovszky István orszá-gyűlési képviselő a Népszövetség elnöke nyi-totta meg.

Hornig Károly báró, veszprémi bíboros püspök ezután a diszgyűlési hosszantartó lelkes tapsaitól kísérve beszédet mondott, amelyben üdvözölte a Katolikus Népszö-vetséget mint a magyar katolikus hitélet egyik élető, mondhatni teremtő tényezőjét. A szövetség célját, jövő működését fejtegette.

Nagy feltűnést keltett beszédének egy passzusa, amely így hangzott:

— Vannak dolgok, amelyekről nem le-het itt nyiltn beszélni. A politikában is meg kell tartani az erkölcsi törvényeket. Többet nem mondok erről, akik akarják, ezt is meg-érthetik.

A rendszeresített hazugság népcsalás nem fogja soha legyőzhetni a hatalmas szö-vetkezést, mert mindig igaz fog maradni, amit a római szent Péter temploma előtt álló diadalszobron olvashatunk. Krisztus él, Krisztus uralkodik, Krisztus győz. (Hosszan-tartó, szünni nem akaró lelkes eljenzés és taps.)

Ezután Jánoky Madosányi Gyula országyűlési képviselő tartotta meg az Erkölcs a politikában című felolvasását.

... Lovász Márton bországyűlési képviselő Mitől kell óvni a népet? címen mutatótt rá a közérkölesök megromlására, amely a nemzet létfeltételeit veszélyezteti. Az igazi kultúra, az igazi haladás nem lehet el az erköles nélkül és többre kell bicsülni a lé-lek nemességét minden külső másnál.

A következő szónok Huszár Károly országyűlési képviselő volt, aki a Népszövetség működését ismertette fordulatos és szö-noki erővel teljes beszéd keretében.

A Népszövetség az ország legnagyobb kultúregyesülete 297,000 taggal, 2600 kö-z-ségben. Az ingyenes jogi tanácsot az or-szágban 194 ügyvéd látja el. A központban 44 hivatlatnok dolgozik, 8 titkár agíták a vi-dékend. A népirodában 14,000 jogi tanácsot adtak, a gazdasági tanácsok 20,000 tanácsot adott levél útján és 8000 vidéki tag fordult meg a központban személyesen. A Népszö-vetség célja szociális népfelvilágosítás, gaz-dasági kultúra, hitvédelem és a katolikus nép társadalmi szervezése.

A zárószavakat dr. Zboray Miklós országyűlési képviselő a Kath. Népszövetség atelnöke mondotta, összefoglalva szellemes és megkapó közvetlenségű beszédében a disz-gyűlésen elhangzottakat.

A Hymnus elneklése és felkös eljen-zés között oszlott sz t a diszgyűlés közön-sége.

A Népszövetség német és tót ajku tag-jai részere külön-külön helyen tartottak gyű-léseket.

Impozans volt a Bazilikában tartott eucharisztikus körmenet, amelyen mintegy tíz-ezer ember vett részt. A népszövetség és a különböző egyesületek a Vigadótól lobogók alatti, fuvózenekarral az élen vonultak a Ba-zilikához, ahol Robicsék Ferenc plébános prédikált s Szirmesányi Lajos egri érsek tartotta a litániát s vezette az Oltáriszentség-gel a templom körül a körmenetet, melyben Nagyváradról is sokan vettek részt.

A különböző gyűlések.

A nagygyűlés és a kongregáció ülésen kívül vasárnap tartották meg a diákkongre-gációk, magistratusai, értekezletüket, az ifju-sági matinéit, a prézesek értekezletét, a Má-ria-kongregáció orsz. bizottsága. A női Má-ria kongregáció a budai Vigadóban tartotta ülését.

A kongregációk diszgyűlése.

Esté 6 órakor a Vigadóban volt a kon-gregációk diszgyűlése.

A hercegprímás üdvözölte a diszgyűlést. Báró Barkóczy Sándor a kongrega-ciók és az Oltáriszentség címen tartott nagy tetszessel és lelkesedéssel fogadott elő-adásában rámutatott arra, hogy nincs olyan világtörténelmi korszak, melyben az Oltáriszentség méltósága túndöklőbben ragyogott volna, mint ma. X. Pius pápa uralkodása alatt Az Oltáriszentség a leghatalmasabb eszköze a "Mindent megújítani Krisztusban" jelszó eszméjének. A szentség gyakori vé-tete a gyarló embert képessé teszi arra, hogy családi, hivatalbeli, társadalmi és honpol-gári kötelességeit helyesen teljesíthesse. Ez-után méltatja a gyakori szentáldozás jelen-tőségét s a mindennapi áldozást ajánlja. Beszédét, avval a reménnyel fejezi be, hogy Szűz Mária, Magyarország Nagymagyarának segítségével mielőbb jobb kor yirrad iha-zánkra kerül.

A következő szónok dr. Zlinszky János volt, aki a kongregáció és a társadalom vi-szonyairól szölolt.

A végül Andor József tartott nagyhatású beszédet "A Constantín jubileum és a kon-gregációk" címen. Bonta Károly dr. felol-vasta a pápa, a király és a trónörökös, va-lamint a vidéki kongregációk üdvözlő tá-viratait.

A Katolikus középisko-lai tanáregyesület

A Középponti Katolikus Kör helyiségében tartotta igazgató-tanácsi ülését Révy Ferenc főigazgató megnyitójában annak az óhajának adott kifejezést, hogy Mazy Engelbert elnö-köt mielőbb egészségesnek lássák ismét az egyesület ügyeinek élén.

Bitter Illés, a cisztercita-rend főgimnáziumának igazgatója a középiskola reformjáról tartott előadást, majd Kiss Albin cisztercita tanár olvasta fel a kultúszkormányhoz inté-zendő memorandumot, amelyben az egyesü-let a középiskola reformjára vonatkozó kívá-nalmait sorolja fel. A memorandumot egy-hangúlag elfogadták.

Vasárnap este 6 órakor a Szent István-Társulatban dr. Giesswein Sándor p. prelátus és Geöcze Sarolta elnöklésével népes gyűlést tartott a Magyar Keresztény Műveltségi Országos Szövetsége.

A keresztény szocialisták.

Közvetlenül a magyar keresztény műn-kásítók ünnepélye után kezdetét vette a ke-resztényszocialisták gyűlése, amelyet Giess-wein Sándor p. prelátus vezetett be a ke-resztényszocialis pártfőköről szölo értéke-zésével.

Nagy hatása volt dr. Baránszky Gyula és Székely János felszólalásainak is. Befeje-zését Varady L. Arpad püspök nyilatkozott rendkívül gyújro h tású beszédében igen el-ismerőleg a keresztényszocialistákról, akiket immár a győri egyházmegye hivatalosan tá-mogat, kizárólag nekik juttatván az egyház-megyer építkezéseket. A gyűlésen a nagy-váradi keresztényszocialisták is képviselve voltak.

Alkoholelles előadás.

Magyarországi Katolikus Abstinens Kereszt. Egyesület és a Magyarországi Kath. Abstinens Papság vasárnap este fel 7 órakor véltett képekkel kísért előadást tartott a Középponti Katolikus Kör fehér-termeben. A Margit-körüti elemi iskola tornater-mében vasárnap délután 5 órakor Szt. Fe-renc ünnepélyt rendeztek a Szt. Ferenc III. rendjének tagjai.

A Középponti katolikus legényegyesület Rottenbiller utcai székházának nagytermében sikerült kabaret-estet rendezett a Katolikus Legényegyesületek Országos Szövetsége. A kabaretet társasvacsora követte, melyen szá-mos felköszöntő hangzott el.

Hétfő.

Delelőtt, Hétfőn delelőtt Szent Ferenc harmad-rendje, a Szent Alajos társulat, az abszti-nens egyesületek, az iskolatestvérek gyűlé-sztek és megtartották matinéjukat a Szent István társulat az Aquinói Szent Tamás tár-sulat és a Pázmányegyesület.

Sajtógyűlés.

A sajtóügyi bizottság is delelőtt tartotta meg országos sajtógyűlést, a kongregációs diszteremben, melyen oly óriási közönség vett részt, élen a hercegprímással, hogy nemcsak a diszterem, hanem a melléker-mek is megteltek. Részt vett a gyűlésen Fetser Antal püspök is. A gyűlést Mailáth György grófné nyitotta meg, üdvözölven az elnök Glattfelder Gyula püspököt. Glatt-felder Gyula püspök megnyitó beszédében Novák Mártonné számolt be a bizottság ál-tal elért eredményekről, majd Martinovich Sándor S. J. beszélt. Az ünnepi beszédet dr. Krüger Aladár mondotta. Aratás a siva-tagban címmel a beszédet melyet folyton meg-megszakított a taps és eljenzés, lapunk vezetőhelyen közöljük. Zárószót ismét Glatt-felder püspök mondott.

A kath. nővédelem.

A katolikus nővédelem tegnap tartotta Budapesten az első országos nagygyűlését, amelyen a nagyváradi özv. Óváry Sándorné, Kazinczy Mariska, Óváry Klárka, Jusztiz Magda képviselték.

Özv. Óváry Sándorné, a nagyváradi Katolikus Nővédő Egylet elnöknője a következő rövid jelentésben számolt be a nagygyűlés előtt:

A nővédelem egy pedagógiai tanfolyam a védencek és a patronesszek számára: mások nevelése a mi képzésünket is követeli; mások nevelése minket is önnevelésre utal. A nevelésben csak az tud sikert elérni, aki az önnevelés terén is babérról beszélhet.

A társadalmi működésünk csak úgy értékes, ha az élettani összeköttetésben van a mi lelkünkkel. Lelkünknek élni kell, ha életet akarunk árasztani; nemesen kell éreznünk, ha tiszta érzelmeket akarunk kelteni; tudnunk kell akarni, ha mások akaratára erősítőleg hatni óhajtunk. A nevelés lényeges erkölcsi tartalmát képezi az egyénnek, egyénre való hatása, tehát a nevelendő egyénhez való közeledés és az egyének legszorosabb erkölcsi közelségbe való hozása elengedhetetlen feltétel; szóval a nővédelem homlokára lehet írni mint programot ezt: Az önnevelés és az individualis nevelés iskolája. Ezek az alapelvek vezettek bennünket és ezeknek az életben minél több erkölcsi tartalmat adni lesz legfőbb törekvésünk. 1911. március 12. óta törjük, zuzzuk, szántjuk, vetjük a szociális érzék hiánya miatt nem épen kedvező talajt. 18 patronessz működik, adja oda lelkének erkölcsi gyöngyeit. A különböző keresztény vallású védencek száma ingadozó, de legalább 60 mindig van, ami a patronasz ketté választását teszi szükségessé. A patronesszek a hónap első felében összejönnek konferenciára, hogy a krisztusi nevelés alapelveit minél jobban tudják és általában hónapanként áldoznak, hogy azoknak mélységét minél jobban átéljék.

Most vettük szokásba, hogy a hónapok végén, valamelyik, a nevelés terén működő patronessze, előadása alapján pedagógiai megbeszéléseket tartunk, hogy a patronasz ne az ötletszerűség széles országútjain járjon, hanem az öntudatosság erkölcsi tartalmával birjon.

Szentgyakorlatok nyitották meg a patronaszt a megalakuláskor és ezekben vagy a tartott missiókon részt veszünk, hogy tudjunk a lélek mélyén járni és ne a görögütizes külsőségek lidérefénye után rohanjunk.

70 védencet kerestünk fel családi körükben környezet tanulmány végett, hogy a mindenre kiterjedő szeretettel jobban magunkhoz bilincseljük őket a nevelés megkönnyítése érdekében, de másrészt a neveléshez szükséges emberismeret is ösztönzött bennünket erre.

Mig egyrészt nem egy elhanyagolt lelket készítettünk elő és vittünk a gyóntatószékbe, nagyobb ünnepekre ezt általánossá is tettük, szindarabok előadásával pedig nemes izlésre és megjelenésre tanítottuk őket, másrészt az élet gyakorlati oldaláról se feledkeztünk meg s ahol alkalmunk nyílt, közügyességre is tanítottuk őket többen ingyen járhattak főzőiskolába s a szabászat elemeit is elsajátították.

Még mielőtt befejezném jelentésemet, nem tudom elhallgatni, hogy Ó Szentsége egy arcképen saját kezű aláírásával adta a patronasz tagjaira az áldását, amelyet az Úr asztalához járulva fogadtunk.

Ez beléletünk tükré. Magyaránny fejlődésről nem igen számolhatunk be, mert ez nemcsak a buzgóság, hanem a pénz kérdése is. Legközelebbi tervünk alkalmas termék szerzése, több osztály alapítása, könyv-

tár megteremtése, a védencek számára szegény alap létesítése, de ez csak keret lesz; a kép, a lényeg mindig a lélek keresése marad.

Délután.

Tegnap fél 5 órakor óriási közönség jelenléte mellett folyt le a II. nyilvános ülés.

Az elnökölő gróf Zichy János mindenekelőtt felolvasta a kabinetiroda táviratát:

Ő Császári és Apostoli Királyi Fel-sége a XII. Orsz. Katolikus nagygyűlés által küldött hódolatot köszönettel legkegyelmesebben fogadni méltóztatott.

A király hódolatát a jelenvoltak állva hallgatták végig és lelkes éljenzéssel fogadták.

Ezután Rakovszky István v. b. t. t. orsz. képviselő, a nyilvános ülés első szónoka mondott gyönyörű emlékbeszédet gróf Zichy Nándorról.

— Valóban az volt, ami az egyszerű sarkövére van vésvé örök emlékezetül; Homo Dei, homo patriae, homo Ecclesiae.

Puritánság megtestesülése gróf Zichy Nándor, igazi Cato, aki a közügyekért áldozatot tudott hozni s aki a politikában sem türt semmit, ami a puritán meggyőződéssel csak egy legkisebb árnyalattal is ellenkezék. Nem úgy, mint akár ma, akik a közérdeket csak a magánérdekeik palástolására használják fel.

Viharos éljenzés fogadta a szónok szavait. Utána gróf Károlyi József mondott nagyhatású beszédet a vallási különbségről, majd pedig dr. Vass József beszélt „A szabadgondolkodók térhódítása” címen állandó zajos helyeslés, éljenzés mellett.

Most gróf Apponyi Albert v. b. t. t. emelkedett szólásra. Fenséges látvány volt, amikor az impozáns tömeg percekig tartó, szünni nem akaró őszinte lelkesedéssel, orkánszerű tapsviharral ünnepelte vezérét. Végre lecsendesedett a meg-megújuló éljenzés és gróf Apponyi hatalmas, gyönyörű, mindenkit magával ragadó beszédet mondott „Katolikus világnézet és értelmiség” címen.

— Két évvel ezelőtt — mondta gróf Apponyi, beszéde elején — ugyanezen helyről a csanádi püspök a következő szavakkal kezdte beszédét: Látok itt papokat, látok egyszerű munkásbembereket, de nem látom a magyar katolikus értelmiséget. Azért ez az idegenkedés, mert az újságok, a könyvek, beledobták intelligens társadalomba azt a hazug jelszót, hogy a keresztény világnézet megvallása, elismerése bizonyos inferioritást jelent. A keresztény világnézet egész szelleme önmaga cáfolja meg ezt a vádat. A világnézetek chaoszából magasan emelkedik ki a keresztény világnézet, amely átfogja az egész nagy társadalmat. Gyönyörű, mélyreható gondolatokkal, t. lálóan szép szavakkal jellemezte ezután a keresztény világnézetet és e világfelfogásnak az értelmiséghez való viszonyát.

Frappáns volt a beszéd befejező része.

Van-e lélekemelőbb, nagyszerűbb gondolat, mint az, hogy ama nagy rejtélyes kérdésekről, melyek a világnézetre vonatkoznak s amelyeket nagy tudósok hiába akartak megfejteni, az egyszerű, szegény földműves, aki csak a Kis Kátét tanulta, többet tud, mint a világ legnagyobb gondolkozója. Az igazságok demokratizálása, kellene hogy megfogja korunkat. Az az igazság, mely egyforma meleget áraszt szegénynek, gazdagnak, amely tisztábbakká, nemesebbekké teszi a tudóst és a kézművest, . . . amely győvőre valóra válik az életben, . . . ez a fenséges, isteni igazság az Evangélium igazsága, Krisztus igazsága, szent harmoniában egyesíti a leg-egyszerűbb földművest és a világ legnagyobb gondolkozóját . . .

Hosszantartó, leirhatatlan, lelkes éljenzés és tapsvihár fogadta gróf Apponyi beszédét . . .

Nem jönnek a román színészek.

Aszinügyi bizottság határozata

Nagyváradi közönségét és az egész Bihar-vármegye intelligenciáját csaknem egy hónap óta tartja lázas izgalomban a kérdés, hogy jönnek-e vagy nem a román színészek Nagyváradra. Az utolsó pillanatig kétes volt a kérdés. A legtöbben abban a tudatban voltak, hogy jönnek, sőt egyesek már a dátumot is tudták, amikor játszani fognak. Tegnap végre a szinügyi bizottság véglegesen döntött a rég huzódó dologban: **A román színészek nem jönnek Nagyváradra.**

Tegnap délután ugyanis ülést tartott a szinügyi bizottság, melynek egyedüli tárgya volt a román színészek ügye. Az ülésen Rimler Károly polgármester elnökölt. Jelen voltak Kőszeghy József, Stark Gyula, Harmathy Károly, Beczkay Lajos, Adorján Emil, Olasz Béla, Schwarc Izidor, Juricskay Barnabás.

Rimler Károly polgármester terjesztette elő Erdélyi Miklós igazgató kérelmét, melyben engedélyt kér arra, miszerint a nagyváradi színházban két estén, november 25 és 26-án a bukaresti román nemzeti színház tagjai felléphessenek.

Az elnök az iránt kérdezi meg Erdélyit, hogy milyen címen fordul ezzel az ügygyel a szinügyi bizottsághoz és mi érdeke van neki a románok előadásában.

Erdélyi Miklós kijelenti, hogy a román előadások két telt házat jelentenek.

Adorján Emil: Nem kifogásolja, hogy a román színészek Nagyváradra jöjjenek, de csak egy esetben, ha tudniillik a magyar színészek viszont Romániában tarthatnának előadásokat. Ugy tudja, hogy a magyar szót pedig nem szívesen hallják Bukarestben. Különbben semmi szükségét nem látja a román színészeknek.

Rimler Károly a szabályrendeletből megállapítja, hogy idegen színészek szerepeltetéséről egyáltalán nem intézkedik a szabályrendelet. Ellenben a szerződésnek van egy pontja, mely kimondja, hogy idegen nyelvű előadásokra a szinügyi bizottság adhat engedélyt.

Harmathy Károly kérdezi, hogy tulajdonképpen mit akarnak játszani a színészek.

Erdélyi Miklós bejelenti, hogy Aradon egy francia és két román darabot adtak elő, valószínű, hogy Nagyváradon is ezeket fogják előadni.

Schwarc Izidor: Egyáltalán nem tartja szükségesnek a románok vendégszereplését. A vendégszereplés által megkárosítják a bérloket. Javasolja, hogy Erdélyi májusban hozza a románokat, amikor majd a bérletek lejárnak.

Kőszeghy József: Fölöslegesnek tartja a román vendégszereplést.

Rimler Károly: Elhirtelenkedett dolognak tartja az ügyet, javasolja, hogy adják ki az ügyet egy bizottságnak, mely teljesen előkészítse újból, terjessze be az ügyet a szinügyi bizottsághoz.

Adorján Emil javasolja, hogy most döntsön a bizottság.

Rimler Károly szavazásra bocsátja az ügyet. Kétszer szavaztak a tagok. Először arra, hogy most döntsenek, vagy pedig kiadják egy bizottságnak. Az első szavazás al-

kalmával egy többséggel az azonnali döntés mellett foglaltak állást. A második szavazásnál pedig egyhangulag úgy döntöttek, hogy nem adnak engedélyt a vendégszereplésre. Ezzel az ülés véget ért.

**A cipődivat
ujdonságai
ARANYI
cipőáruházába
megérkeztek.**
Telefon 512. sz. Telefon 512. sz.

..HIREK

* **A honvédelvassági felügyelő Nagyváradon.** Hauer Lipót altábornagy, honvédelvassági felügyelő tegnap este Nagyváradra érkezett a nagyvárad honvédelvassági osztály megvizsgálására.

* **Vetitőestély a Katholikus Körben.** Ma kedden délután 5 órakor lesz a második vetítőelőadás a Katholikus Kör nagytermében. Ezuttal dr. Bozóky Gyula fog előadást tartani Montenegróról és a balkán háború egyik nevezetes színhelyéről, Szkutariról.

* **Dr. Pelle és dr. Ertsey Péter.** Dr. Pelle János ügyvéd és dr. Ertsey Péter az ismeretes afférból kifolyólag tegnap a honvédelvassági lakóházban pisztolypárbajt vívtak háromszori golyóváltással. Egyik fél sem sérült meg.

* **Kereskedelmi kamarai titkárok értekezlete.** Fiuméből jelentik: Szombat este érkeztek Fiuméba a magyar kereskedelmi és iparkamarák titkárai, akik a fiumei kamara helyiségeiben értekezletet tartanak. Szombat este társasvacsorára gyűltek össze az Európa szálló éttermeiben a vasárnapi napot pedig a tengeren töltötték sétahajózással. E célra Wickenburg gróf fiumei kormányzó rendelkezésükre bocsátotta a „Vontató kinestári jachtot.” Nagyváradról dr. Sarkadi Lajos kamarai titkár van jelen az értekezleten.

* **Csavargó menhelyi gyerekek.** Tegnap délután 6 óra tájban Balogh Lajos rendőr két menhelyi ruhába öltözött Klein Gizella 14 éves és Nyárándi Ilona 13 éves gyermeket talált a Rákóczi-úton. A kis szökevényeket további gondozás végett szállították a nagyvárad gyermekmenhelyre.

* **Ékszerablás Déván.** A dévai rendőrkapitányi hivatal értesítése szerint f. hó 3-án éjjel ismeretlen tettes Róth I. ékszerész üzletébe betört és onnan 5000 kor. értékű különböző ékszert lopott el. A tettes Nagyvárad felé szökött.

* **Szerencsétlenség az erdőben.** Bokis Péter a Loki erdőben tüzet gyújtott, hogy megmelegedjen mellette. Körül ülték többen a tüzet, mikor a hátmögött a felrakott fahalmaz megindult és beletaszította a nagy máglyába. A ruhája

meggyuladt, de az égéstől megmenekült azonban a rázuhant fától zúzódásokat szenvedett. Beszállították a biharmegyei kórházba.

* **A Vörös gyémántok bemutatója.** Fantasztikus hajós dráma kerül ma bemutatóra a Vigadó-mozgóban. A vörös gyémántok a címe a gyönyörű slágernek, mely Patagoniában játszódik és a Gaumont gyár nagyszerű ujdonságai egészítik ki a műsort. A Gaumont hirodó a legújabb világ-eseményeket tárja elénk, ezenkívül három remek vigjáték fog a derűs szórakozásról gondoskodni. Az új műsor csak ma látható.

* **Ellopott kabátok.** Szofranovics Tomán péksegéd, 176 koronáért vásárolt téli kabátot és egy gummiköpenyt. Ezeket egy ládába pakolta, jól leszegezte és megőrzés végett átadta Geier borbélynak. Ma reggel elment a tárgyakért és már csak a felfeszített üres ládát találta megbizottjánál. Ismeretlen tettes ellen folyik a nyomozás.

* **A kis haragosok.** Kasza József Árpád 12 éves fia tegnap délután az új vasút körül játszadozott. Ott találkozott Czákó Bálint kéményseprőinással, akivel Kasza József Árpád régebbi idő óta haragba van. A kéményseprőinas minden szóváltás nélkül egy zsebkéssel fején és balkezén megszurta a kis haragos Kasza Árpádot.

* **Községek figyelmébe.** Tekintetes Községi Elöljáróság! Tisztelettel értesitem, hogy a kolera elleni óvintézkedéshez szükséges, valamint egyéb járványok idején is a betegek elkülönítésére nélkülözhetetlen egyszerű járványkórházi ágyfelszereléseket stb. szakszerű kivitelben állandóan raktáron tartom, községeknek a legmegtámasztottan megszabott egységárban és 3 havi kamatmentes várakozásra szállítom. — Telefon 905. Kiváló tisztelettel: Weisz Kálmán Kossuth-utca 3. a Sas-szálloda mellett.

* **3 utcai szoba és mellékhelyiségből álló lakás** november hó 1-től kiadó, megtekinthető Schlauch-tér 30. hol a házmester nyújt bővebb felvilágosításokat. Leszámítoló és Jelzálogbank részvénytársaság.

* **Ingtalan eladás.** Nagytelek-utca 31 szám alatti ingatlanunk (lakóház nagy telekkel) jutányos áron azonnal eladó. Részletes föltételek megtudhatók Kossuth-utca 3. szám alatti irodánkban. Hungária cipőgyár r.t.

x **Ingyen javítjuk** a nálunk vásárolt harisnyákat. Állandó nagy raktár kész női, férfi és gyermek harisnyákban. Kötünk, fejelünk rendelés szerint, 24 fillértől kezdve a legfinomabb selyem harisnyáig. **Harisnyakötőde** Bartos és Társa (a Széchenyi-szállóval szemben Rákóczi-ut 10.) És a mi fő „Bartos harisnyája tartós.” Helyi és vidéki telefonszám 1359.

x **Jönnek a katonák,** vonatok, automobilon, babák, mikulások, ridickülök, nyakkendők, báránysok és ezerféle egyéb játékok karácsonyra a Párizsi Bazárba Sas alatt.

„The Roosevelt Shoe“
amerikai cipők
12.50 és 16.50 kizárólag
Reichard Dezső
cégnél
Rákóczi-ut Orsolya zárda
épületében kaphatók.

Áruraktár leredukálása folytán
mélyen leszállított árak
Kossuth-utca
elején.

Kertész S. Sándor
női divatáruházában.

Eladásra kerülnek a következő cikkek melynek minőségei elsőrendűek.

Kosztüm, ruha és bluz szövetek.
Selymek, bársonyok. Vászna, schiffonok, asztalneműek.

Posztó, szövet, vászon, plüsch, és csipke függönyök. Ágy- és asztal terítő. Szőnyegek. Mosóbarhetek, zephierek és kartonok. Kész női és férfi fehérneműek. Paplanok. Szőrme áruk.

Menyasszonyi kelengyék
Csipkék, himzések, harisnyák és bélésárak és itt még sok föl nem sorolt árucikkek. Vidékre mintákat míg a raktár tart nagy készséggel küldök.
Telefon az egész vidékre 10-30.

x **Erdekében áll,** hogy megrendeléseivel felkeresse **Biró László és Tsa** úri- és papi szabókat. Meglehető olcsó árak. modern szabás, elsőrendű munka Sal Ferenc-utca 17. Telefon 832 sz.

x **Értesítés.** Tisztelettel értesítjük a n. b. rendelőinket, hogy Hatvany és Szentmiklóssy szücsök beltárgya, Hatvany hosszabb külföldi tanulmányutról haza érkezett. Szives pártfogást kérünk Hatvany és Szentmiklóssy szücsök, Nagy Sándor-utca 1.

x **Kölonba járó cipők** 3 koronától kezdve női párti téli cipők minden színben 5 koronáért, női chevron vagy boksz cipők 7 kor., férfi chevron v. boksz cipők 8 kor., fiu boksz cipő 35-39 számig 7 kor., divatos kemény kalap 4 kor., calosvák, téli cipők, fehérneműek, úri divatcikkek legolcsóbban beszerezhetők Feketénél, Szent János-utcán, Kis Pipa vendéglő mellett.

x **Tekintettel a rossz pénzügyes viszonyokra** leszállítottam az árakat. 3 pár női harisnya 1 kor. 3 pár fegyházban kötött férfi harisnya 78 fill. 1 pár patent gyermek harisnya 26 fill. 6 darab fin. vászon kendő 80 fill. 1 m. sweitzsi himzés 24 fillértől. 1 m. csipke 2 fillértől. 1 pár nyári keztyű 30 fillértől kapható **Ungerleider Salomon** nál Szent János-utca 4. sz. alatt.

FIGYELEM! Óriási választékok iskola szerkesztésben csak *Klein Vilmos és Társa* cégnél található u. m. író és rajzszerkesztés, iskolatáska 36 fillértől, könyvszíjak 30 fillértől, továbbá fiú és leány intézetbeli fehérneműk, iskolai lüster és cloth kötések, gyermek esernyők, fiú sapkák 30 fillértől, gyermekharisnyák 20 fillértől. Téli alsóruhák, iskola munkák és mindennemű kézimunka anyagok. Csédből vásárolt 1500 db divatos parket blousche 250 fillérért. 3000 elsőrendű férfi ing 2 koronától, galériák 20 fillértől, 30000 méter arcfátyol 20 fillértől és minden e szakmába tartozó cikkek olcsón csak a fenti cégnél szerezhetünk be, Rakóczi-ut 18.

x **Farkas-féle parkett-pasta** tükör fényessé varázsolja parkettjeit! Kilója 2-40 kor. fél kilós próbadoboz 1-20 kor. Kapható: Farkas István Apolló Drogeriájában Nagyvárad, Rakóczi-ut (Fő-utca) 7. B. Fröhlich hentes üzlet mellett.

x **Felhívjuk** m. t. olvasóink figyelmét Büchler Márton butorkereskedő lapunk mai számában levő hirdetésére.

x **Meghódította a hölgyeket** MLE JULIETTE elsőrendű mellfűző különlegességeivel Színház-utca 4. Adorján palota (Emke mellett.) Telefon szám 827.

x **Csodaszép** mézédés csemegeszőllő! Legoemesőbb hazai és tiroli fajalmák! Óriási tiroli maróni. Valódi debreczeni pároskolbász. Kitűnő fehér és piros hegyi-borok! **MERTZ NÁNDOR** csemege-üzletében, Körös-utca, Telefon 448. sz.

x **Az erdélyi kereskedelmi és automobilforgalmi r. t.** helybeni fiókja automobilonban, pneumatikokban, valamint az összes automobil-felszerelési és szükségleti cikkekben *Szilágyi Dezső-utca 6. szám* alatti (telefon 13-21.) telephelyén nagy raktárt tart. A cégnek modernül berendezett garages *Körház-utca 6. szám* alatt (telefon 13-52.) van, hol úgy a helyi, mint az átutazó automobilon a legideálisabb garaget találják és egyúttal szükségleteiket is a legelőnyösebben szerezhetik be.

x **Ridzyk József** épület- és műlakatos Nagy-Várad, Beöthy Ödön-utca 1. szám. Javítások gyorsan és pontosan készülnek. Elvállal minden e szakmába vágó épületmunkát a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig, terv és rajz szerint. Szegecselt vasoszlopok, üvegházak, vastetők, vasablakok, tűzmentes vasajtók, sirkerítések, üzleti vasredőnyök, ablakredőnyök, cégtáblák, takaréktűzhelyek. Lev.-lap hívásra azonnal megjelennek.

x **Szőllős-utca 12. sz. házban** több egyszoba s mellékhelyiségeiből álló lakás azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztár részvénytársaságnál Kossuth-u. 6.

x **FELHÍVJUK** a nagyérdemű hölgyközönség szíves figyelmét a most megnyílt **Rácz és Vass** női divatszalonban készülő eredeti angol kosztüm és felöltőkre. Méréselt árak. Nagy Sándor-u. 17.

x **Két jogász sétál a városban**, szemben találják magokat egy régi ismerősükkel Pista barátjukkal, a mint ránéznek feltűnik előttük, a barátjuknak elegáns felöltője van, a melyet hallatlan olcsó árban szerezhet be mindenki Nagy Sándor férfi divatruha kereskedésében a *Zöldfa-utcán*, passagé-kapu mellett.

Uri fehérnemű, «*FOW NES*» keztű, «*Habig*» kalap, eredeti **ANGOL CIPŐ**

egyedüli raktár
Róth M. Utódánál.

x **Matyok Péter** tambura zenekara a **Korona-kávéházban**. Ma és minden este a Korona-kávéházban hangverseny közkívánatra **Matyok Péter** (Paganini) tambura zenekara teljesen újonnan szerződött tagokkal, a közkedvelt társulat magán- és duett számokkal működik közre. A gazdagon összeállított műsorból kiemelendő a közkedvelt *Gyöngyi* duett. A társulat tagjai: Kővári Rózsika, Kővári Boriska, Simon Juliska, Kósa Böske és Juhász Ilonka énekesnők. Naponta változatos műsor. Kezdeté este 8 órakor. Szabad bemenet. Szíves pártfogást kér Matyok Péter karmester.

x **Ujhelyi Róza** nőikalap üzletét Rimanóczy-utca (Kolozsváry házba) Royal kávéházzal szembe helyezte át, hol eredeti párisi modellekből állandó választék áll a hölgyközönség rendelkezésére, mit olcsóbb boltból mellett rendkívül jutányosan árusít.

x **Zombor Sándor** sebész-orvosi műszer, kötszer és testgyógyító gépek készítője. Nagyváradon, Nagy Sándor-utca 17. sz. alatt, ahol villany erőre berendezett műhelyében készít mindenféle fémcsiszolást, nikkelezést és minden e szakmába vágó munkát jutányos-árban, levelekre válasz.

POVAZSÁN JÓZSEF

hatóságilag engedélyezett
electrotechnikai vállalata
Nagyvárad, Bazár épület,
színház oldal.

Telefon 525.

Telefon 525.

x **Óssi-tér 14. sz. házban** több lakás és üzlethelyiség minden órán kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztár részvénytársaságnál Kossuth-utca 6.

x **Üzletembe** gyors talpalót rendeztem be, szakszerűen és kézimunkával készítettem. Egy pár férfi talpalás 2 kor. 80 fill., egy pár női 2 kor. 40 fill. Stagl Kálmán cipész, Szent János-utca 2. szám

x **Tölgyszőlőkaró** hegyezett, hasított 2 m. hosszban Berettyó-Széplak állomásról legalább egy waggon rakomány (cca. 4000 db.) megrendelhető azonnali és későbbi szállításra a Polgári Takarékpénztár r. t. áruosztályánál Nagyvárad, (Kossuth-utca.) Telefon 11-95.

x **Kossuth-utca 2. sz. alatti** volt Sziehta-féle üzlethelyiség 1914. május 1-től kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál.

Elsőrendű modern hölgyfodrászterem a

Rammingeré

színházi és hölgyfodrász

szemben a színházzal.

Telefon 1076.

Telefon 1076.

A legszebb

Karácsonyi kézimunkák

Tátray cégnél

Rakóczi-ut 4.

Telefon 783.

Valódi PERZSA szőnyegek

és legfinomabb kivitelű **CSIL-LÁROK** óriási választékban a Budapesti főútleletünkben megérkeztek. Meglepő **OLCSÓ ÁRAK** míg a készlet tart. Megtekinthető **vételkényszer nélkül**

vétel **STERNBERG** és eladás régiség, ékszer és műkereskedés
Szt. László-tér, Kishidfő.

Fogak és fogsorok úgy kaucsukba mint aranyba foglalva szájpádlás nélkül, továbbá arany koronákat, csapfogakat, hidmunkákat fog és gyökér húzás és tartós fogtöméseket készít

Engel Dezső,

visszgázott fogtechnikus.

N.-Várad, Bémer-tér (Emke Kávéház felett.)

Legszebb és legolcsóbb zománc táblák

Diósy Sománál

Telefon 839.

Telefon 839.

SZÍNHÁZ

...
Heti műsor.

Kedd: A nevető férj.

Szerda: A nevető férj.

Csütörtök: János vitéz.

Péntek: István király. (Diszelőadás. Bihar Akos és Gorrup György báró fellépésével.)

Szombat: Gyimesi vadvirág.

Vasárnap délután: Buksi; este: Budapesti Gyöngye. (Bemutató előadás.)

A NEVETŐ FÉRJ.

Ujdonság kell a népek, tehát hadd jöjjenek a különféle értékű, de egyaránt új darabok. Így vonult be a magyar színpadokra „A Nevető férj” s eljutott hozzánk is. Erdélyi ellen nem lehet panasz, hogy nem ad alkalmat az ujdonságok megismerésére. A megismerés megtörtént s egy közömbös ismerőssel többhöz van szerencsénk. A nevető férj semmivel sem rosszabb, de nem is jobb a hasonfajú többi operettnél. Van benne egy elég jó dallam: a bordal, a zene többi része nem sokat ér, a szöveg is éppen annyit, a sok „vizvice” pedig egy esomó még rosszabb vice közül igyekszik kiválni. Az előadás közepes volt. A címszerep Sikkél volt jó kezében. Görög Olgának pompásak voltak az öltözékei. Igen sikerültek Tompa és Kerényi Irén táncai. Medgyaszai unottan, kedvetlenül játszott. Pogány Janka, Leövey és Radóczy érdemelnek még említést. A szereptudás némiképp kívánnivalót hagyott hátra.

János vitéz. Csütörtökön este Kacsóh Pongrác örökszép zenéjü operettje, a János vitéz kerül színre, amelynek ebben az idényben történt felújítását sok meleg rokonszenvvel fogadta a közönség. János vitéz Kállay Jolán egyik legjobb szerepe és Iluska szerepében, a reprise alkalmával, ugyancsak szép sikert aratott Kerényi Irén. Bagót Szalma Sándor fogja ez alkalommal is énekelni.

Buda gyöngye. Az operette ensemble tegnap kezdte meg a jövő vasárnap esti, szenzációs sikerűnek ígérkező operette a Buda gyöngye próbáit, amelyek ismét az egész együttest foglalkoztatják, amelyet a nagyváradai színházi közönségnek kétségtelen öröme, előnyösen egészíti ki a színház vendége: F. Károlyi Leona, aki a címszerepet játssza. Már magában véve ez az esemény is, érdekességet kölcsönöz annak a bemutatónak, amely méltán számít a publikum legfokozottabb érdeklődésére.

Hölgyek figyelmébe!

Van szerencsém a mélyen tisztelt hölgyközönség b. tudomására hozni, hogy az

őszi és téli legújabb kalapformák megérkeztek.

Továbbá a legszebb és legújabb divatu tolak. - Ugyiszintén átformázásokat jutányos árban elvállalok.

Tisztelettel

M. WEISZMANN JULISKA
Nagyvárad, Bajza-utca 7. sz.

EGYESÜLETEK

A Nőegylet választmányi ülése.

A biharmegyei és nagyváradai nőegylet tegnap özv. Des Echerolles Kruspér Sándorné elnöklete alatt tartotta választmányi ülést, melyen részt vettek özv. dr. Bulyovszky Józsefné, Böszörményi Gézáné, özv. Géher Antalné, Füredy Lászlóné, Germán Károlyné, özv. Janky Józsefné, Mezey Vilma, özv. Milibák Józsefné, özv. Molnár Lajosné, Pál Gáborné, özv. Persz Adolfné, Sas Edéné, Schwarc Gézáné, Stark Róza, özv. dr. Szolcsányi Hugóné, Vértessy Andorné Vueskies Julia választmányi tagok és Böszörményi Géza jegyző.

A választmány nagy sajnálattal vette tudomásul, hogy az egyletnek ritka buzgalmu alelnöke özv. Grunwald Henrikné állásáról lemondott, azonban felolvasott levelében megígérte, hogy az egyletet továbbra is támogatni fogja törekvésében s egyuttal köszönettel vette tiszteletbeli elnökké történt megválasztását.

Lemondott továbbá alelnöki állásáról dr. Molnár Imréné, a választmányi tagságról Butyka Lajosné, Geiszberg Emma, Schuch Károlyné, Szentlélek Kálmáné, Vinkler Jozefin.

Ezen lemondások folytán megüresedett alelnöki és választmányi tagsági helyeket a januári közgyűlésen fogják betölteni.

Uj tagokul felvették özv. Vajna Józsefné, Vajna Juliska, Frólich Jánosné, Tarsoly Jánosné, Hegyesi Erzsike, Csordacsics Ferenéné, Báthy Zoltánné, Hoffmann Emilné, Kovács Miklósné, Fenessy Lajosné, ifj. Kozák Lajosné, Fenessy Imréné, ifj. Rácz Jánosné, Zitzmann Józsefné, Krisztó Lászlóné, dr. Fényes Idónné, Fényes Endréné, Poyvár Jenőné és Kereszty Kornélné.

Minthogy özv. Grunwald Henrikné alelnöki lemondása folytán úgy az Erzsébet leányárva-házat, mint a Lujza Otthont összes rendezéseivel leltár szerint az új elnöknek át kellett adnia; az átadás és átvételre elnök özv. Janky Józsefné elnöklete alatt özv. dr. Bulyovszky Józsefné, Germán Károlyné, Schwarz Gézáné, Géher Antalné és Stark Rózából álló bizottságot küldött ki, mely bizottság az elnökkel együtt mindent a legpéldásabb rendben talált, s ez alkalommal a Lujza Otthon gondnokává a lemondott Kazimir Róza helyett özv. Rozsnyay Miklósnét neveztek ki, ki az intézetet nyomban átvette.

IGAZSÁG SZOLGÁLTATÁS

Az idegenben kirabolt kivándorlók.

— A kivándorlási hiénák áldozatai. —

Szenzációs kalandon esett át néhány feketebátori ember, akik Czodán Vaszali utbagazítása nyomán akartak kivándorolni Amerikába — utlevél nélkül.

Nyole vagy 10 embert indított utnak Czodán, aki ugyancsak agyafurt módon akarta kijuttatni őket Amerikába. Románia felé mentek, hogy onnan Galicián át megkerüljék Magyarországot. Nagyváradról Maroshévizig utaztak, ahonnan gyalog szöktek át a határon Moldvába egy ismeretlen oláh ember vezetése mellett.

Sötét éjszaka volt. A határon eljutva egy hatalmas erdőbe jutottak az idegen vezető kalauzólása mellett.

A munkások a hosszú gyaloglás és a menekülés izgalmától fáradtan vonszolták magukat.

Könyörögve kérték a vezetőt, hogy adjon nekik valahol szállást, ahol megpihenhetnek. Egy magános erdei lakhoz érkeztek. Alig hogy lepihentek, egyszercsak irtózatoss lármára, dörömbölésre riadtak fel. Rablók kerítették be a házat és az ablakból revolverek csöve meredt rájuk.

— Ide a pénzeteket, különben nem mentek tovább. Rátok gyűjtjük a házat.

A szerencsétlen emberek sirva könyörögtek az életükért és csekély vagyonukat oda adták a támadóknak.

Azután gyalog, éhesen menekültek tovább észak felé és Máramaros megyébe vésztertek Magyarországra. A határőrknél jelentkeztek és toloncuton kerültek haza Biharmegyébe.

Igy került az ügy a hatóság tudomására. Kiderült, hogy a szerencsétlen emberek 10—20 koronákat adtak Csordásnak, amiért kitanította őket.

A nagyváradai kir. törvényszék büntetőbirósága kivándorlás előmozdításának vétségében mondta ki bűnösnek Csordást és elítélte 4 havi fogházra.

TÁVIRATOK

A függetlenségi párt.

Budapest, nov. 10.

A függetlenségi párt a delegációba a következő négy tagot küldi: gróf Károlyi Mihály, gróf Apponyi Albert, Lovászi Márton és Vázsonyi Vilmos. Elhatározta a párt, hogy a sajtóreform ellen a legerősebb küzdelmet indítja.

Kossuth állapota.

Budapest, nov. 10.

Kossuth Ferenc állapotában örövendetes javulás állott be. Herczel báró és Müller professzorok este 6 órakor a következő orvosi jelentést adták ki:

A beteg állapotában a javulás tartós, szívműködése kielégítő, közérzete jó, táplálékfelvétel elégséges.

A trónbeszéd.

Bécs, nov. 10.

A mai közös miniszteri értekezlet foglalkozott annak a trónbeszédnek a megszövegezésével, melyet a király a jövő héten kezdődő delegációk előtt fog elmondani.

FELMENTETTÉK

a rituális gyilkosság vádjá alól.

Bécs, nov. 10.

A vérvád szenzációs tárgyalását befejezték. Elhangoztak a perbeszéddek, amely után a vádlott ártatlanságát hangoztatva, a felmentését kérte. A bíróság hosszas tanácskozás után Beilis-t felmentette.

Letartóztatott uri nő.

Nyiregyháza, nov. 10.

Az itteni rendőrség letartóztatott egy uri nőt, aki az erdélyi árvizkárosultak javára gyűjtött. Kiderült, hogy a pénzt saját céljaira fordította s hamis gyűjtőivekkel járta be az országot. Rakovszky Izidornénak hívják és Kolozsvárra való.

Kolera.

Nagybecskerek, nov. 10.

Itt ismét egy újabb koleraeset fordult elő. Az óvintézkedéseket nagy erővel foganatosítják.

KÖZGAZDASÁG

Gabona üzlet.

Októberi buza	—	—	11.—
Buza 1914. áprilisra	—	—	11.22
Októberi rozs	—	—	7.94
Áprilisi rozs (1914)	—	—	8.79
Októberi zab	—	—	7.27
Áprilisi zab (1914)	—	—	7.22
Tengeri 1914 májusra	—	—	6.27

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Telefon 249.

Telefon 249

Mezey János és TársaNAGYVÁRAD, SZENT LÁSZLÓ-TÉR
ÉS TELEKI-UTCZA SARKÁN

elismert szolid fűszer és csemege üzletében

megérkeztek
a friss őszi és téli árúk

u. m.: angol theák. thea-rum. thea-sütemények. Déli és hazai gyümölcsök. 1-ső rendű fűszerárúk. főzelek és conservek. Mindennemű csemegék, csemegeborkok, pezsgők, bel- és külföldi cognac, likőrök, csukorkák nagy választékban. Faj-kávékeverék, gyorspörköln megpörköelve és meleg állapotban kiszolgálva. Őszi töltésű ásványvizek, forrás termékek, Pontos méret, jutányos ár, tisztán kezelt árúk, ildomos és gyors kiszolgálás.

Téli bevásárlásra legalkalmasabb forrás.

A n. érd. közönség szíves pártfogását kérjük tisztelettel

Mezey János és Társa

1 lit. 1903. évi pecsenye-bor 120 K.

1 liter szalon petroleum 32 fillér.

10.000 pár harisnya kerül eladásra! alábbi olcsó árak mellett.

3 pár kötött zokni 78 fill., 3 pár esikos zokni 1 kor., 3 pár női harisnya 1 kor., 3 pár gyerek zokni finom 1 kor., 3 pár gyerek patent harisnya 1 kor. Flor és selyem harisnyák igen olcsón. Férfi ingek jó minőségben 194 kor., női ingek 194 kor. Zsebkendők drb. 6 fillértől. Nyakkendők, ridikülök 30 fillértől.

Klein Sándor és Társa
Rákóczi-ut 14.**Ha nincs megelegetve** szabójával, mert drága vagy rossz-szabó vagy nem pontos, szóval bármi okból. Keresse fel **DARABONT GY. és TÁRSA** uriszabó céget Szilágyi Dezső-u. 6. (Sonnenfeld-palota) és meglepi őnt az ottani szolid, olcsó, kifogástalan kiszolgálás Alkalmi és gyászruhák 24 óra alatt. Vidékről egy beküldött öltönyről újat készítenek. Valódi angol szövetek.

Helyi és vidéki telefon 980.

A jó bornak

nem kell czégör

mondják még ma is a régi öregek! Hogy mennyire igazok van, eléggé bizonyítja

Kecskeméti István

is, a reklámra nem szorult újonnan berendezett étterme

Nagyvárad, Teleky-u. 4. szám.

Nyitva éjjel-nappal. Kitérő saját termésti borai, **előzékeny kiszolgálás**, szolid polgári árak. **Abonensek naponta felvételnek.****Büchler Márton**

Nagyvárad legrégebbi butorkereskedője

BUTORIPAR VÁLLALATÁT
Zöldfa-utca 17., I. em. alá helyezte,

hogy a 12—16 ezer korona boltbér megtakarítása folytán vevőinek ennek folytán a legolcsóbb árakat nyújthassa.

A címre kérem figyelni!

Telefon az egész megyére 1-30.

RUFF TESTVÉREKépület- és géplakatos műhelye
LUKÁCS GYÖRGY-UTCZA 26.

Mindennemű lakatos munkák vas-szerkezetek, vízvezeték javítások és takaréktűzhelyek elsőrendű kivitelben.

Gazdasági eszközök készítése egy mint: ekék, boronák, horszajtók és szőlő zuzók stb. **Láncos kuta**ink ugy tartósság mint vízemelő képesség tekintetében minden eddigit fölülmúlnak. Mindennemű gépjavítások szakszerűen és gyorsan eszközöltetnek.**Csemege és fűszerárúk**

elsőrangú és legelőnyösebb bevásárlási forrása

Kávé, tea, rum közvetlen behozatala; csukorka különlegességek; frissen megérkezett déligyümölcsök főzelek és halárúk nagy raktára

Özv. Kádár Jánosné
üzletében.**PAPI RUHÁK.**

Tisztelettel értesitem a nagyságos és főtisztelendő papságot és a n. é. közönséget, hogy papi és civil ruha tökéletességét áttanulmányoztam Budapesten, hogy a nagyságos és főtisztelendő papságnak kényelme legyen nálam beszerezni a szükségletét. Vidéki megrendelőnek elég egy minta reverenda beküldés, esetleg hívásra személyesen kiutazom.

Alkalmra bármilyen szalon ruha kölcsön kapható.

Alázatos tisztelettel

VAJNOVSZKY KÁROLY

papi- és polgári szabó.

Szent János-utca 32. (Saját ház.)

ALAPITTATOTT 1898-BAN.

Kálvaria-utcán egy üres telek eladó.

Legolcsóbb bevásárlási források: Alapítattott 1893. **Freund Benjámín** Alapítattott 1893.műorás, ékszerész és látszerész
Nagyvárad, Rákóczi-ut. Széchenyi-szálloda épület.**RITKA ALKALOM.**

Üzletem átalakítása miatt a teljes raktáramat kiárulítom eddig nem létező leszállított árban, arany-, ezüst-, nikkel órákat, aranyláncokat, gyűrűket, fül-függőket és más ékszereműeket, kina-ezüst tárgyak, ingaórák, látszereknél 50% engedmény.

Oláh Sándor

épület- és műlakatos

Beöthy Ödön-u. 43.

Elvállal minden e szakmába vágó új munkákat és javításokat jutányos árban. Takaréktűzhelyek állandóan ratáron. Költségvetést kívánatra küldök.

Jenny Józsefórák, ékszerész és látszerész. Ajánlja dűsan felszerelt óra és ékszer nagy raktárát jutányos árban. **Szent János-u. 39. sz.** Óra és ékszer javításokat pontosan eszközöl. **Tanuló felvétetik.****Tátray Sándor**

telefon 558. telefon 558.

NAGYVÁRAD

Körözs-utca 11. sz.

Épület és műlakatos víz-vezeték és vasszerkezeti munkák.

ÉGI LANT

ker. katolikus imádságos és énekes könyv, diszes vászonkötésben

1 K 30 fillérért

kapható a Szt. László-nyomda részvénytársaságnál.

Deutsch Simon

bútor-asztalos Ór-u. 6.

Elvállal olcsó árban háló-szoba-, ebédlő- és szalon berendezéseket, ugyszintén előszoba és konyha berendezést. Hívásra megjelenek.

UJ keztűs és sérvkötő készítő!!Keztűk-mérték után gyorsan es legjutányosabb árban készítettnek. Bál keztűk 70 cm. hosszú, csak 6 korona. Tisztítások és javítások azonnal eszközöltetnek **Ruganyos sérvkötők 4 korona.**
HORVÁTH R.
Nagyvárad, Szt János-utca

Kiadó!

Aláírási felhívás.

Vonatkozással a magyar kir. pénzügyminister úr Ö Excellentiája fenti prospektusára

250.000,000 korona névértékű

1916. évi október 1-én lejáró

magyar királyi adómentes 4 $\frac{1}{2}$ %-os állami pénztárjegy

ezennel nyilvános aláírásra bocsáttatik.

Az aláírás történik:

a) oly módon, hogy **fizetésképen az 1914. évi január 1-én lejáró 1910. évi kibocsátású m. kir. 4 $\frac{1}{2}$ %-os állami pénztárjegyek nyújtanak be** az alább felsorolt aláírási helyeknél

1913. évi november 12-től, szerdától, 18-ig, keddig, bezárólag

terjedő határidőben; a kiosztásnál az ilyen jegyzések teljes összegükben fognak tekintetbe vétetni;

b) készpénzfizetés ellenében

1913. évi november 18-án, kedden

az alant jegyzett aláírási helyeknél szokásos üzleti órákban:

Az aláírási ár úgy az 1910. évi m. kir. 4 $\frac{1}{2}$ %-os állami pénztárjegyek beszolgáltatása esetén, mint a készpénzaláírásokra nézve **95%-ot tesz, hozzáadva az 1913. évi október hó 1-től az átvétel napjáig járó 4 $\frac{1}{2}$ %-os folyó szelvénykamatokat.**

a) **Amennyiben fizetésül 1910. évi magy. kir. 4 $\frac{1}{2}$ %-os állami pénztárjegyek nyújtanak be, a következő határozmányok mérvadók:**

1. Az új kibocsátású 1913. évi m. kir. 4 $\frac{1}{2}$ %-os állami pénztárjegyek a benyújtóknak ezen elismervény visszaadása ellenében **f. é. december 1-től december 31-ig** ugyanolyan névértékben fognak kiszolgáltatni.

2. Az 1910. évi m. kir. 4 $\frac{1}{2}$ %-os állami pénztárjegyek az 1914. január 1-én lejáró **szelvényvel** nyújtandók be és értékük a következőképen fog számításba vétetni:

minden 100 K n. é. . . . . 100 K — f-rel,

hozzáadva a 4 $\frac{1}{2}$ %-os szelvénykamatot

1913 július 1-től december 31-ig

bezárólag . . . . . 2 „ 25 „

tehát minden 100 K n. é. pénztárjegy 102 K 25 f-rel.

Ellenben az új 1913. évi m. kir. 4 $\frac{1}{2}$ %-os állami pénztárjegyek a következő módon fognak számításba hozatni:

minden 100 K n. é. á 95% . . . . . 95 K — f-rel,

hozzáadva a 4 $\frac{1}{2}$ %-os szelvénykamatot

1913 október 1-től december

31-ig bezárólag. . . . . 1 „ 12⁵ „

összesen tehát . . . . . 96 K 12⁵ f-rel.

b) **Amennyiben az aláírás készpénz ellenében történik, a következő határozmányok mérvadók:**

1. Az aláírás alkalmával az aláírt összeg **5%-a** biztosítékképpen leteendő és pedig vagy készpénzben, vagy olyan a napi árfolyam szerint számítandó értékpapírokban, melyeket az illető aláírási hely elfogadhatóknak tart.

2. Az aláírás alapján átengedendő összeg a cserejegyzések kielégítése után fennmaradó összeg mérvéhez képest az aláírás befejezte után mielőbb megállapítatik és arról az aláírók értesítetnek. **1914. május hó 15-ig terjedő zárolási kötelezettséggel történő jegyzések különös figyelemben fognak részesülni.**

3. Az aláíró az aláírása alapján részére átengedett állami pénztárjegyeket **f. évi december hó 1-től kezdve legkésőbb december hó 20-ig** tartozik átvenni. Az aláírónak jogában áll a neki átengedett állami pénztárjegyeket a megjelölt időn belül 5000 koronánál nem kisebb részösszegekben is átvenni. Az átvétel alkalmával az aláírási hely a letett biztosítékot elszámolja, illetőleg visszaadja.

4. Az átvétel ugyanazon helyen eszközözendő, ahol az aláírás történt.

Bejelentések, amelyek bizonyos meghatározott címletekre szólnak, csak annyiban vehetők figyelembe, amennyiben ez az aláírási helyek mérlegelése szerint lehetséges.

Az átvételi határidők lejártáig át nem vett pénztárjegyek ezen időtől kezdve a benyújtó számlájára és veszélyére az illető aláírási helynél maradnak.

Budapest és Wien, 1913. november havában.

Magyar Általános Hitelbank.

M. kir. postatakarékpénztár.
Pesti Hazai Első Takarékpénztár-Egyesület.
Pesti Magyar Kereskedelmi Bank.
Magyar Leszámitoló- és Pénzváltó Bank.

S. M. v. Rothschild.

K. K. priv. Oesterreichische Credit-Anstalt für Handel und Gewerbe.

K. k. privilegierte allgemeine österreichische Boden-Credit-Anstalt.
Wiener Bank-Verein.

Kais. Kön. privilegierte Österreichische Länderbank.

Niederösterreichische Escompte-Gesellschaft.
Union-Bank.
Anglo-Oesterreichische Bank.

Nagyváradon jegyzések

a Magyar Általános Hitelbank nagyváradi fiókjánál

dijmentesen eszközölhetők.

Merza Kálmán

sziiggyártó, nyerges
és bőröndös mester
Nagyvárad, Szent János-utca 48. sz.

Raktáron tartok minden e szak-
mába vágó cikkeket, egymint:
**disz- és igás-szerszá-
mot**, nyergel és versenyostoro-
kat. Kivánatra megrendelés után
i. készítek a legegyszerűbbtől a
legdiszesebb kivitelig, **feltűnő
szolid árak mellett.**

Melocco Péter cementárugyár és építési vállalat részvénytársaság

Budapest, IX. Timót-utca 4. a. b. szám.

Nagyvárad, Szőlős-u. 16.

Telefonszám 11-38.

Telefonszám 11-38.

Gyárt: Szabadalmazott géppel
gyártott karmantys
portlandcement csöveket
az összes szabványos mé-
retekben és az ahhoz való idomdara-
bokat, csömöszöt és vasbetétes, vala-
mint portlandcement csöveket, kút-
gyűrűket stb.

Márvány mozaiklap, műkö-
és cementárugyár. Beton és
vasbeton építési vállalat.

Elvállal: Utcák és házak csa-
tornázását, hidak és
vizmedencék szak-
szerű építését. Na-
gyobb vállalatoknál **tervekkel és
költségvetéssel szolgál.**

Meghívást az ország bármely részéből elfogad

Üzlet áthelyezés

Tisztelettel értesítjük az
igen tisztelt vevő közön-
séget, hogy

Bémer-téri üzletünket
u. a. ház kapu melletti
helyiségébe helyeztük át.

Hungária cipőgyár

r.-t.

(ezelőtt Moskovits Farkas és Tsa. r.-t.)

(Bazár-épület) Rákóczi-ut 2.

Telefon 687.

Telefon 687.

Uj uriszabó üzlet.

Tisztelettel értesítem a nagybecsült kö-
zönséget, hogy ifj. Erdős Albert urtól f.
év szeptember hó 16-án kiléptem, kinél
mint szabász hosszabb ideig működtem.

Rákóczi-ut 19. sz. a. uriszabó üzletet

nyitottam.

Az őszi idény beálltával vadász és sport
ruhák és a legjobb lovagló britszes
nadrágok kizárólagosan nálam készülnek.
Ugyszintén disz magyar ruhák. Papi
reverendák, urasági kocsisoknak disz
öltöny **bármilyen formákban.**

Nagybecsült pártfogásukat
kérve kiváló tisztelettel:

Szokolay Lajos.

NYÍLYBEN TELEFON 11-75 VIDÉKEN

FEST! TISZTIT!
vegyileg női, férfi és
gyermek ruhákat.

MOS!

gallér és kézelőket fé-
nyesre, csipke és szövet
függönyök, bútor szö-
ve k, papi és egyen-
ruhák vegyileg tisztit-
tatnak.

Gyár: Körözs-utca 13.

Felvételi üzlet:

Zöldfa Passage 93.

Rákóczy-ut 7. szám

Mokos Sándor.

Vas- és réz- BUTOROK

még csak rövid
ideig mélyen le-
szállított árban
kaphatók

Tonk Emilnél

Rákóczi-ut 13. sz.

Eredeti

Meteor kályhák,

kályhatalcák és ellenzők,

fa- és széntarték,

valódi porosz fűtőszén

hához szállítva 50 K° zsákokban

kimérve 100 K° 5 korona.

Tarsoly és Risztó különlegességek vaskereskedése
Rákóczi-ut.